

SLOVENSKI vestnik

Letnik XX.

Celovec, petek, 16. april 1965

Štev. 16 (1194)

Skozi trpljenje v lepše življenje

Ravno v velikonočnem tednu se letos spominjamo tistih črnih dni v aprilu 1942, ko se je za več sto koroških slovenskih družin začelo trpljenje v izseljeništvu. In v mesecu aprilu, ko se narava prebujala v novo pomlad, se spominjamo tudi mnogih drugih žrtev, ki jih je naše ljudstvo moralo doprinesiti, ko je hodilo od postaje do postaje križnega pota, da mu je končno napočil dan ustajenja — svobode.

Skozi trpljenje nas je vodila pot. Na tej poti je bilo mnogo velikih petkov, bilo je nešteto Kalvarij. Dolga je vrsta naših bratov in sestra, najboljših sinov in hčera naroda, ki so trpeli, se borili in umirali. Sega od izseljencev in pripornikov mimo partizanskih borcev do selskih obglavljenec in Peršmanove družine, ki je pred dvajsetimi leti pod strelji podivjanih nacističnih zločincev in v plamenih požgane domačije našla junško smrt.

Neskončna je bila pot in nepopisno je bilo trpljenje. Vendar pa koroški Slovenci nikdar nismo zgubili vere v ustajenje. Ta vera nam je dajala moči, da tudi pod najhujšim pritiskom nismo klonili. Misel na osvoboditev je bodrila izseljence v taboriščih in zaupanje v odrešenje je pomagalo trpinom v ječah in zaporih prenašati nečloveška mučenja; plameteča vera v zmago pa je olajala partizanskim borcem pogum, da so junško vztrajali v borbi do končne zmage nad nasiljem. Zavedali smo se, da se borimo in doprinasmo žrtve za zmago resnice in pravice, za lepše življenje. Zato je bila naša moč nepremagljiva, zato so nam žrtve, ki smo jih doprinesli, svete in vredne častnega spomina.

Ko se spominjamo prestopnega trpljenja in se v globoki hvaležnosti klanjamo spomenu žrtev, se zavedamo, da le skozi trpljenje vodi pot v lepše življenje. Tudi pravice, ki so nam zajamčene v zakonih in v državni pogodbi, so sad našega trpljenja, našega boja in naših žrtev; njim smo dolžni zahvalo, da spet lahko svobodno živimo na svoji zemlji.

Doprinešene žrtve pa nam nalagajo tudi dolžnost: ostati moramo budni, da se časi trpljenja in žrtev, krivic in nasilja nikdar več ne bodo mogli ponoviti. Da ta nevarnost tudi dvajset let po zmagi nad fašizmom še ni povsem odstranjena, so pokazali nedavni dogodki na Dunaju in se to posebno v Nemčiji kaže v razpravah o zastaranju nacističnih zločinov. Na Koroškem pa nas na to še vedno obstoječo nevarnost opozarjajo poskusi nepopoljšljivih šovinistov, ki bi z razpibovanjem nacionalističnih strasti spet hoteli zastrupiti mirno sožitje v deželi, da bi v vzdušju narodnostnih bojev onemo-

Hans Sima — novi deželni glavar Koroške

V ponedeljek se je na volitvah 14. marca izvoljeni deželni zbor sestel k prvi seji. Slavnostno vzdušje so poudarjali rdeči nageljni v gumbnicah socialističnih poslancev, medtem ko so poslanci ÖVP prišli z belimi nageljni; velika dvorana Deželnega dvora je bila okrašena z zelenjem in prostor za gledalce je bil napolnjen do zadnjega mesta.

Po zaprisegi poslancev in izvolitvi treh predsednikov deželnega zbora (Rudolf Tillian — SPÖ, dr. Wolfgang Mayrhofer — ÖVP, Hans Pawlik — SPÖ) so sledile z napestjo pričakovane volitve novega deželnega glavarja. Z večino 18 socialističnih poslancev je bil izvoljen dosednji prvi namestnik deželnega glavarja Hans Sima; ÖVP in FPÖ sta glasovali vsaka za svojega kandidata, komunistični poslanec pa je oddal neveljavno glasovnico.

Nato je deželni zbor imenoval ostale člane deželne vlade. Namestnika deželnega glavarja sta postala dr. Hans Kerstnig (SPÖ) in ing. Thomas Truppe (ÖVP); socialistična deželna svetnika sta Hans Schober in Erich Suchanek, deželni svetnik ÖVP pa Herbert Bacher in deželni svetnik FPÖ Hans Rader.

Novi deželni glavar Sima se je

v svojem nastopnem govoru priznal k nadaljevanju sodelovanja, ki je v zadnjih 20 letih rodilo lepe uspehe, ter poudaril, da hoče biti deželni glavar vseh Korošcev, posebno povezanega pa se čuti z volivci, ki so mu izrekli svoje zaupanje. Med drugim je zavzel stališče tudi do manjšinskega vprašanja ter dejal: Naša dejanja morajo temeljiti na človeškem mišljenju. Obmejnega lega Koroške zahteva moderno in evropsko mišljenje, kar hkrati

pomeni, da se odpovemo ne več sodobnemu narodnostnemu boju in manjšini brez pridržkov priznamo pravice, ki jih le-ta lahko zahteva. Poleg tega je naglasil potrebo po nadaljnji kulturni izmenjavi s sosednimi deželami, ki igra važno vlogo pri razvijanju medsebojnega spoštovanja in zblizovanja med narodi. Ob koncu pa je naglasil, da se priznava k politiki demokratične strpnosti — strpnosti v političnih, socialnih, narodnih in verskih vprašanjih ter k sodelovanju vseh dobromislečnih sil.

O manjšinskem vprašanju sta govorila tudi zastopnika KPÖ in FPÖ; medtem ko je poslanec Kalt zagotovil, da se bo tudi v bodoče zavzemal za demokratične pravice slovenskih deželanov, je poslanec Huber znova zahteval ugotavljanje manjšine.

Zamenjava v deželni vladi

V ponedeljek takoj po zasedanju deželnega zbora se je sestala nova deželna vlada pod predsedstvom novega deželnega glavarja Hansa Sime, kateremu je dosednji deželni glavar Ferdinand Wedenig predal vladne posle. Deželni glavar Sima se je svojemu predhodniku zahvalil za dolgoletno odgovorno delo na najvišjem položaju v deželi.

Zunanji minister dr. Kreisky je ob slovesu dolgoletnega deželnega glavarja Wedeniga poudaril zlasti njegove zasluge za manjšinsko vprašanje. »Njemu gre v prvi vrsti zahvala, da je prišlo na Koroškem do mirnega sožitja, kar je bilo tudi v smislu državne pogodbe. Ne nazadnje pa je to prispevalo tudi k normalizaciji naših odnosov z Jugoslavijo.«

ZSO je obravnavala važna vprašanja

Zadnjo soboto sta se Nadzorni in Upravni odbor Zveze slovenskih organizacij na Koroškem sestala na skupni seji ter obravnavala razna aktualna vprašanja.

Najprej sta podrobno analizirala izid letošnjih deželnozborskih volitev, kateri je jasno potrdil pravilnost stališča, ki ga je zavzela Zveza slovenskih organizacij.

Odbora sta vzela na znanje poročila o zadnjem razgovoru zastopnikov obeh osrednjih slovenskih organizacij in predstavnikov koroške deželne vlade z zunanjim ministrom o manjšinskih vprašanjih ter o nedavnem obisku avstrijske vladne delegacije v Jugoslaviji.

Po pregledu trenutnega političnega položaja sta odbora zavzela stališče do bližnjih volitev zveznega predsednika ter sklenila tozadeven proglas ZSO na slovenske volivce, ki bo objavljen v prihodnji številki glasila ZSO.

Končno je bila sklenjena resolucija v zvezi z nedavnimi protislovenskimi dogodki na Dunaju, pri katerih so prišli do izraza močne nacistične, rasistične in nacionalistične težnje.

Za pravice Slovencev v Italiji

Med proračunsko razpravo v deželnem svetu Furlanije-Juljske krajine sta govorila tudi slovenska poslanca Šiškovci (izvoljen na komunistični listi) in Škerk («Slovenska skupnost») ter nakazala glavne potrebe Slovencev zlasti na kulturnem področju.

Svetovalec Šiškovci se je zavzel za

gočili uresničevanje enakopravnosti obeh narodov.

Prestano trpljenje in doprinešene žrtve nas obvezujejo, da proti tej nevarnosti zastavimo vse svoje sile, da skupaj z demokratičnimi množicami gradimo lepšo bodočnost — življenje v svobodi, miru in demokraciji. Bližnja dvajseta obletnica osvoboditve naše domovine je najlepša priložnost, da se v tem stremeljenju združimo vsi, ki si iskreno želimo neodvisno, svobodno in demokratično republiko Avstrijo ter prijateljsko in miroljubno sožitje med narodi in državami.

zaposlitev Slovencev v deželni upravi ter zahteval javna sredstva za slovenske kulturne ustanove. Predložil je resolucijo, ki poudarja potrebo po spoznavanju in razvoju slovenske kulture na območju dežele, kjer prebivajo Slovenci. V ta namen bi morala deželna vlada omogočiti zadostna sredstva za kulturni razvoj manjšine. Posebej je omenil, da je dežela Furlanija-Juljska krajina stikališče slovenske in italijanske ter v širšem smislu slovanske in romanske kulture. Iz tega izhajajo tudi širše kulturne potrebe, pri čemer pa morata biti primerno upoštevani obe narodnosti. S posebno resolucijo je zahteval, da dežela posveti ustrezno pozornost kulturnim posebnostim slovenskega življa ter v okviru dežele ustanovi primerno ustanovo za proučevanje teh posebnosti.

Tudi svetovalec Škerk je zahteval pospeševanje dejavnosti slovenskih organizacij, katerih obstoj in delovanje bi morala deželna vlada zagotoviti z ustreznimi sredstvi.

SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA

Vabimo vse koroške Slovence na

spominsko proslavo

20-letnice osvoboditve Avstrije in 10-letnice podpisa državne pogodbe

ki bo v nedeljo, dne 16. maja, v Domu glasbe v Celovcu.

Na sporedu bodo slavnostni govor, recitacije ter nastopi moških in mešanih pevskih zborov včlanjenih Slov. prosvetnih društev.

Prijetne
praznike
naročnikom,
bralcem,
sodelavcem
in prijateljem

ŽELITA

UREDNIŠTVO
IN
UPRAVA

Spominske proslave 20-letnice osvoboditve nacističnih koncentracijskih taborišč Auschwitz in Buchenwald

Zadnjo nedeljo so se v bivših nacističnih koncentracijskih taboriščih Auschwitz (Oswiecim) in Buchenwald zbrali mnogi tisoči nekdanjih internirancev in drugih antifašistov, da se spomnijo osvoboditve teh taborišč pred dvajsetimi leti in se poklonijo spomenu nešteti žrtev, ki so jih tukaj umorili nacistični zločinci.

V taborišču Buchenwald so nacisti pobili 51.000 ljudi, pripadnikov raznih narodnosti iz vseh evropskih držav. 11. aprila 1945 so taboriščniki z lastnimi silami osvobodili taborišče, kamor so kmalu zatem prispele tudi zavezniške armade. Spominske proslave ob 20-letnici osvoboditve so se udeležili preživeli interniranci in antifašistični borci iz 20 držav. Poklonili so se svojim umorjenim tovarišem in si prisegli, da bodo zastavili vse sile za to, da se časi nasilja in grozot nikdar več ne bodo ponovili.

Tudi v bivšem taborišču Auschwitz so se ob 20-letnici osvoboditve zbrali nekdanji taboriščniki iz vseh

evropskih držav. Med udeleženci je bil tudi predsednik poljske vlade Józef Cyrankiewicz, prav tako nekdanji interniranec, ki je opozoril, da je bilo to taborišče skozi pet let največja tovarna smrti. »Stojimo na največjem pokopališču sveta, pepel štirih milijonov ljudi je pomešan s to zemljo.« V svojem govoru je poudaril, da za zločine, kot so jih zagrešili nacisti, sploh ne more biti zastaranja. Kar pa je najbolj važno, je to, da se kaj takega nikdar več ne sme zgoditi. Zato s tega mesta pozivamo in svarimo vse tiste, od katerih je odvisen mir v svetu: da bodo svoja dejanja skrbno pretehtali, da usoda onih, ki so tukaj zgoreli v pepel, ne bo postala usoda njihovih otrok in vnukov.

Udeleženci spominske slavnosti so soglasno sprejeli resolucijo, s katero so odločno obsodili stališče zahodnonemške vlade glede kaznovanja nacističnih vojnih zločincev, ter zahtevali, da morajo vsi zločinci prejeti zaslužen kazen.

Gospodarsko sodelovanje

MED SOCIALISTIČNIMI DEŽELAMI

Mednarodna javnost in še zlasti tisti njen del, ki se ukvarja pretežno z gospodarskimi odnosi, čedalje pozorneje spremlja razvojne procese, ki potekajo v vzhodni meddržavni gospodarski organizaciji SEV (Svet za vzajemno gospodarsko pomoč). Vzrokov za to je več: impresivna gospodarska rast članic SEV, ki po časi, a zanesljivo spreminja razmerje sil med gospodarskimi bloki; kvalitetne spremembe, ki zajemajo gospodarske sisteme članic; intenzivne priprave za koordinirani planski vstop v razdobje 1966—70.

SEV je bil ustanovljen 23. januarja 1949. Na ozemlju njegovih članic je leta 1961 živel 316,24 milijona prebivalcev. Industrijska proizvodnja v teh državah je v obdobju 1951 do 1962 naraščala znatno hitreje kakor na primer v zahodni Evropski gospodarski skupnosti (EGS). Povprečna letna mera naraščanja industrijske proizvodnje je bila v SEV 11,4 odstotka, v EGS pa samo 7,5 odstotka. Tudi ekspanzija zunanje trgovine za obdobje 1950 do 1962 je bila v SEV znatno nad svetovnim povprečjem: indeks zunanjetrgovinske ekspanzije s podlago 1950 = 100 je znašal leta 1962 za ves svet 250, za SEV pa 385. Udeležba SEV v svetovni industrijski proizvodnji se je od leta 1950 do leta 1963 povečala od 18 na 31 odstotkov.

Zanimivo pa je, da je leta 1963 prišlo v nekaterih članicah SEV do upada hitrosti industrijskega naraščanja. Pri tem je značilno, da so visoko mero rasti obdržale manj razvite članice SEV, medtem ko so industrije v visoko razvitih državah zaostale. To je bil eden glavnih vzrokov, ki so razvneli intenzivno razpravo in prinesli vrsto ukrepov v smeri znatnejše specializacije in kooperacije. Leta 1963 je bila sprožena zamisel, da bi ustanovili naddržavni planski organ SEV, ki naj bi planiral skupne akcije za delitev dela in mednarodno sodelovanje.

V šestnajstih letih od ustanovitve SEV je sodelovanje rodilo že vrsto lepih dosežkov. Naftovod »Priatelstvo«, ki je dolg več kot 5000 kilometrov, povezuje Sovjetsko zvezo, Češkoslovaško, Poljsko, Vzhodno Nemčijo in Madžarsko, zdaj pa gradijo odcep tudi proti Romuniji. Zgrajen je bil skupni elektroenergetski sistem »Mir«, ki povezuje zahodno Ukrajino, Češkoslovaško, Poljsko, Vzhodno Nemčijo in Madžarsko, medtem ko ga zdaj razširjajo še na Romunijo in Bolgarijo. V letih 1962 in 1963 so članice SEV izmenjale med seboj že približno 3 do 4 milijarde kilovatnih ur energije. SEV je organiziral skupni park tovornih vagonov, ki šteje danes okoli 100.000 enot. Poleg tega je prišlo do vrste posameznih dvostranskih ali večstranskih akcij. Kot enega najvažnejših dosežkov pa moramo smatrati Mednarodno banko za razvoj, ki so jo ustanovili leta 1963. Ta banka je omogočila, da so članice SEV prešle s sistema dvostranskih plačil na multilateralni kliring, ki sloni na transferabilnem rublju, vezanem s trdnim tečajem na sovjetski rubelj, kateri ima zlato podlago.

Trenutno se Svet za vzajemno gospodarsko pomoč ukvarja predvsem s koordinacijo gospodarskih planov svojih članic za obdobje 1966—70. Ta problem je v bistvu eden najvažnejših, ker raven gospodarske razvitosti v posameznih državah članicah ni enaka ter so strukturne spremembe v gospodarskih sistemih posameznih članic doslej dosegle zelo različne stopnje. Razlikujejo se že same oblike in pota, ki se jih države SEV poslužujejo pri prehodu od administrativnega k plansko-tržnemu gospodarstvu. Eden izmed razlogov, zaradi katerih priporočila SEV v preteklosti marsikdaj niso učinkovala, je bilo to, da so jih izdelali šele potem, ko so posamezne države že sprejele svoje perspektivne plane, ko so bile proizvodne zveze med njimi že unaprej določene in jih je bilo težko spreminjati.

Zdaj se priprava priporočil za specializacijo proizvodnje časovno ujema s proučevanjem in koordinacijo nacionalnih planov za obdobje 1966—70, kar je pomemben pogoj za boljšo povezavo teh dveh prizadevanj. Kljub zastojem in težavam je koordinacija in specializacija že doslej precej napredovala. Čuti se močan pritisk na to, naj bi sodelovanje in specializacija povečali proizvodnjo in dvignili kvaliteto na najvišjo znanstveno-tehnično raven. Vse te priprave za kooperacijo in specializacijo potekajo dvostransko in planskih organih posameznih držav, večstransko pa v stalnih komisijah SEV. Ta faza naj bi se zaključila sredi letošnjega leta, v drugi polovici 1965 pa bi sklenili vrsto dolgoročnih medsebojnih sporazumov o trgovinski izmenjavi in drugih oblikah gospodarskega sodelovanja.

Razvoj maloobmejnega blagovnega prometa

med Italijo in Jugoslavijo na podlagi videmskega sporazuma

Odkar je bil med Italijo in Jugoslavijo podpisan videmski sporazum o maloobmejnem prometu med obema državama, se ne odvija ugodno le prehod meje za prebivalstvo obmejnih predelov, marveč se uspešno razvija tudi blagovni promet. Trgovinsko poslovanje na podlagi sporazuma o maloobmejnem blagovnem prometu je v prvih treh mesecih tega leta doseglo skupno vrednost 2 milijard 134 milijonov lir. Vrednost blaga, ki so ga tržaški trgovci uvozili iz sosednih jugoslovanskih področij, je znašala eno milijardo 141,3 milijona lir, protivrednost blaga, ki so ga jugoslovanska uvozna podjetja kupila na Tržaškem, pa je dosegla 992,5 milijona lir.

Vendar pa so v primerjavi s istim obdobjem leta 1964 tokrat zabeležili rahlo popuščanje v maloobmejnem blagovnem prometu. V prvem tromesečju lanskega leta je skupna vrednost trgovinskega poslovanja znašala namreč še več kot tri milijarde lir, tako da se je letos njen obseg zmanjšal za dobrih 900 milijonov lir.

Kljub temu poudarjajo, da je sedanji razvoj maloobmejnega blagovnega prometa zadovoljiv. Če se bo trgovinska izmenjava v okviru videmskega sporazuma nadaljevala vse leto s istim elanom, računajo, da bo vrednost obojestranskih postavk do konca leta 1965 dosegla okoli 8,5 milijarde lir.

Obračun pokojninskih zavarovalnic

Računski zaključek pokojninskih zavarovalnic za delojemalce izkazuje za leto 1964 znaten presežek, medtem ko je leta 1963 izkazoval še primanjkljaj. V letu 1964 so znašali dohodki skupno 14.618 milijonov šilingov (leta 1963: 12.563 milijonov); od tega je odpadlo na prispevke za zavarovance 10.036 milijonov (leto prej 8.759 milijonov) ter na prispevke iz državnih sredstev 3.089 milijonov (leta 1963: 2.594) šilingov. Skupni izdatki so lani znašali

14.306 milijonov (leto prej 12.712 milijonov) šilingov, tako da je lanskeletni presežek dosegel 312 milijonov, medtem ko se je leto 1963 zaključilo še s primanjkljajem v višini 149 milijonov šilingov.

Posamezni izdatki pokojninskih zavarovalnic so lani dosegli naslednje vsote (v oklepajih navajamo ustrezne številke za leto 1963): pokojnine 11.438 (10.149) milijonov šilingov, izravnalne doklade 890 (759) milijonov, prispevki za opravo novoporočencev 78 (71) milijonov, zdravstvena oskrba 164 (148) milijonov, prispevki za bolniško zavarovanje upokojenec 794 (711) milijonov, razne druge podpore 228 (211) milijonov, poština za prenakazilo pokojnin 38 (35) milijonov, upravni stroški 391 (355) milijonov, družinske doklade 214 (206) milijonov in drugi izdatki 71 (67) milijonov šilingov.

Pri pokojninski zavarovalnici delavcev so dohodki v letu 1964 znašali 8681 milijonov, izdatki pa 8400 milijonov, tako da je bil zabeležen presežek v višini 281 milijonov šilingov, medtem ko je leta 1963 znašal 149 milijonov. Zavarovalnica za kmetijstvo in gozdarstvo je imela lani 1415 milijonov dohodkov in 1388 milijonov izdatkov, torej presežek 27 milijonov nasproti 18 milijonov šilingov leta 1963. Zavarovalnica železničarjev je zabeležila lani 195 milijonov dohodkov in 197 milijonov izdatkov, tako da je zaključila s primanjkljajem v višini 2 milijonov, leto prej pa 3 milijonov šilingov. Posebno lep uspeh je lani dosegla pokojninska zavarovalnica nameščenec; leta 1963 je imela še 217 milijonov šilingov primanjkljaja, lanske leto pa je (ob dohodkih v višini 3916 in izdatkih v višini 3836 milijonov šilingov) zaključila že s presežkom 30 milijonov šilingov. S primanjkljajem v višini 23 milijonov šilingov (leta 1963 je primanjkljaj znašal še 95 milijonov) je lanske leto zaključila tudi zavarovalnica rudarjev.

Poldrugi milijon članov štejejo avstrijski sindikati

Tiskovni urad Avstrijske sindikalne zveze sporoča, da so imeli avstrijski sindikati 31. 12. 1964 skupno 1.539.586 članov; med temi je bilo 1.105.522 (to je 71,8 %) moških in 434.064 (ali 28,2 odstotka) žensk. V primerjavi z letom 1963 se je število članov povečalo za 7891 ali pol odstotka.

Na Dunaju je bilo več kot 550.000 članov sindikatov, na Nižjem Avstrijskem jih je bilo skoraj 260.000, na Zgornjem Avstrijskem in na Štajerskem pa skoraj 230.000.

Po članstvu najmočnejši sindikati so bili: sindikat kovinskih delavcev in rudarjev z 288.625 člani, sindikat uslužbencev v privatnem gospodarstvu z 256.353 člani ter sindikat gradbenih in lesnih delavcev s 195.289 člani; več kot 100.000 članov so imeli tudi sindikati železničarjev, občinskih uslužbencev ter državnih uslužbencev.

Komisija OZN za evropsko gospodarstvo ugotavlja:

Gospodarstvo Jugoslavije se naglo razvija

Komisija OZN za evropsko gospodarstvo, ki ima svoj sedež v Ženevi, je objavila pregled o gospodarskem razvoju v posameznih državah letom 1964. Glede gospodarskega razvoja v Jugoslaviji poročilo navaja, da se je proizvodnja povečala za 12,5 odstotka, kar pomeni, da se je gospodarstvo še vedno razmeroma naglo razvijalo. Notranja trgovina je bila v polnem razmahu ter je ugodno vplivala na proizvodnjo na vseh gospodarskih področjih razen kmetijstva, katero se je lani počasneje razvijalo kot leta 1963.

Industrijska proizvodnja je napredovala za 16 odstotkov, in sicer predvsem zaradi povečanja produktivnosti. Pač pa so bile znatne razlike v stopnji naraščanja med posameznimi panogami; vzroki niso le v odvisnosti od povpraševanja po izdelkih, marveč tudi v zvezi s stopnjo preskrbljenosti s surovinami. Najbolj se je dvignila proizvodnja tobaka, namreč za 40 odstotkov; proizvodnja elektroindustrije je narasla za 33 odstotkov, industrije za predelavo kovin za 26 odstotkov, kemične, papirne in obutvene industrije pa za 21 do 22 odstotkov.

Kmetijska proizvodnja, ki je bila v letu 1963 izredno visoka ter se je v primerjavi z letom poprej dvignila za 10 odstotkov, je lani zabeležila napredek le za 5 odstotkov. Slab je bil zlasti pridelek pšenice zaradi hude vročine. Pač pa poročilo ugotavlja, da je sodelovanje med kmetovalci in zadrugami pripomoglo k sodobnemu obdelovanju zemlje, kakor so k napredku prispevali tudi ugodni pogoji za nabavo kreditov in za razpečevanje kmetijskih pridelkov.

Na gospodarski razvoj v celoti je ugodno vplival razmah notranje potrošnje. Investi-

cije so se nominalno ob upoštevanju razvoja cen dvignile za 25 odstotkov, medtem ko je realni porast znašal 10 do 12 odstotkov. Skupni dohodek nekmetijskega prebivalstva se je povečal za 30 odstotkov, realno pa za 11 odstotkov. Izvoz se je lani po vrednosti dvignil za 13 odstotkov, medtem ko je uvoz narasel za 25 odstotkov, na kar je zlasti vplivala nabava surovin.

Ob koncu poročila pravi, da letošnja gospodarska politika Jugoslavije stremi za vzpostavitev notranje bilance in zmanjšanjem primanjkljaja v zunanji trgovini ob istočasni hitrejši gospodarski rasti.

Turizem v Sloveniji

se tudi v zimskih mesecih uspešno razvija

Pred nedavnim objavljeni podatki o turističnem prometu v februarju kažejo, da se turizem v Sloveniji uspešno razvija tudi v zimskih mesecih. Tekom februarja so v Sloveniji zabeležili 163.700 nočitev, kar je za 32 odstotkov več kakor lani v istem času in za 61 odstotkov več kakor v februarju leta 1963.

Osnova tega zimskega turizma so sicer domači gostje, vendar hitro narašča tudi dotok inozemskih gostov. V primerjavi z lanskim februarjem se je število nočitev domačih gostov povečalo za 33 odstotkov na 139 tisoč 300 nočitev, število nočitev inozemskih gostov pa za 27 odstotkov na 24.400 nočitev.

Čeprav je obisk inozemskih gostov v zimski sezoni še razmeroma skromen, je vendar dal v prvih dveh mesecih tega leta 49.300 nočitev nasproti 35.100 lani in 25.400 predlanskim v prvih dveh mesecih. Letos januar-

POSIROKEM SVETU

MOSKVA. — Vodilni sovjetski list »Pravda« je obširno komentiral nedavni govor ameriškega predsednika Johnsona, v katerem je le-ta izrazil pripravljenost Amerike pogajati se o vprašanju Vietnama, toda brez kakršnih koli pogojev. Sovjetski list v tej zvezi vprašuje, ali vodilni ljudje Amerike zares mislijo, da bi se bil kdo zmožen pogajati pod bombami Ostro zavrača »pripravljenost« Johnsona in hkrati ugotavlja, da Amerika čedalje bolj krepi agresivne akcije v Vietnamu in nadaljuje bombardiranje v Severnem Vietnamu, kar pač ne more biti primerno ozračje za pogajanja.

ALŽIR. — Predsednik SFR Jugoslavije je te dni na uradnem obisku v Alžiriji, kamor ga je povabil alžirski predsednik Ben Bela. Srečanje obeh predsednikov vzbuja tako v alžirskem in jugoslovanskem kakor tudi v mednarodnem tisku veliko pozornost. Posebno poudarjajo dosledno politiko obeh držav v korist miru in sožitja v svetu ter njuno skupno prizadevanje na vseh področjih, če je bilo treba pomagati drugim narodom, ki si prizadevajo za svobodo in neodvisnost. Titov obisk je toliko bolj pomemben, ker je Tito prvi šef evropske države, ki je uradno obiskal Alžirijo.

NEW YORK. — Predsednik Generalne skupščine OZN Quaison Sackey je izjavil, da zdaj že z malo več optimizma ocenjuje prizadevanja za rešitev problemov financiranja mirovnih operacij Združenih narodov. Predsednik Generalne skupščine bo v prihodnjih mesecih opravil nekaj potovanj. Meseca maja bo obiskal Avstrijo, kjer se bo udeležil proslave desettletnice podpisa državne pogodbe; nato bo potoval tudi v Romunijo in Češkoslovaško, konec junija pa bo obiskal še Alžirijo.

TEL AVIV. — Pripadniki odporiškega gibanja iz druge svetovne vojne in bivši junaki nacističnih koncentracijskih taborišč so priredili v glavnem mestu Izraela demonstracije, pri katerih so se izrekli proti temu, da bi Izraela in zahodnonemška vlada vzpostavili diplomatske odnose.

LONDON. — Prizadevanja mladih sil v obeh velikih britanskih strankah kažejo, da je angleška mladina politično bolj ekstremna kot starejša generacija. Londonski »mladi konservativci« so priredili sešatek, na katerem so v navzočnosti kakih 1500 udeležencev obsodili konservativno stranko, češ da je preveč »usmerjena k socializmu«. Za razliko od »mladih laboristov«, s katerimi ima laboristična stranka precej težav zaradi njihovih »ekstremno levih stališč«, je torej očitno, da so »mladi konservativci« še bolj konservativni od svoje stranke, ki je sicer znana in priznana kot stranka britanske aristokracije.

SKOPJE. — Veleposlanik LR Romunije je predal prebivalcem Skopja 102 stanovanj in kompletno opremljeno polikliniko kot darilo ljudstva in vlade LR Romunije. Darilo obsega tri stolpnice po 34 stanovanj ter polikliniko, ki bo opravljala zdravstveno službo za okrog 50.000 prebivalcev. Objekte je zgradilo gradbeno podjetje iz Skopja v sodelovanju z romunskimi strokovnjaki, kateri so izdelali tudi glavne projekte.

PRAGA. — V Pragi je bila te dni druga mednarodna konferenca o pouku zgodovine odporiškega gibanja. Pomembno zborovanje zgodovinarjev je organizirala mednarodna federacija udeležencev odporiškega gibanja v sodelovanju z zvezo antifašističnih borcev Češkoslovaške. Jugoslavijo sta na konferenci zastopala beograjski profesor dr. Jovan Marjanović in profesor dr. Metod Mikuš iz Ljubljane, ki sta imela predavanja o »zgodovini odporiškega gibanja kot čimtelju v vzgoji mladine v Jugoslaviji« ter o »proučevanju zgodovine odporiškega gibanja na univerzah v Jugoslaviji«.

CHICAGO. — Srednji vzhod Združenih držav Amerike so zajele poplave, ki jih označujejo za največje v tem stoletju. Več kot dva tedna je naprenehoma deževalo. Škoda, ki so jo povzročile poplave, je ogromna in jo cenijo na najmanj 25 milijonov dolarjev.

MOSKVA. — Prejtni leden je v Moskvi zasedal izvršni komite sveta za vzajemno gospodarsko sodelovanje (SEV), ki so se ga udeležili predstavniki Bolgarije, Češkoslovaške, Madžarske, Vzhodne Nemčije, Mongolije, Poljske, Romunije in Sovjetske zveze. Razpravljali so o načrtu poročila o znanstvenih in tehničnih raziskovanjih.

ZENEVA. — Mednarodna liga društev Rdečega križa je sporočila, da bo poslala tožore za 5000 ljudi v Grčijo, kjer je bil pred nedavnim hud potres na Peloponezu.

VARSAVA. — Prejtni teden so v Varšavi podpisali poljsko-sovjetsko pogodbo o prijateljstvu, sodelovanju in mednarodni pomoči, po kateri bosta obe strani »v skladu z načeli socialističnega internacionalizma krepili trajno prijateljstvo, razvijali sodelovanje in si med seboj pomagali«. V sporazumu je nedotakljivost poljske državne meje na Odr in Nisi poudarjena kot eden izmed glavnih faktorjev evropske varnosti. Sovjetska zveza in Poljska pa bosta z vsemi sredstvi preprečili grožnjo agresije zahodnonemških militarističnih in revanšističnih sil. Zahodnonemška vlada je v tej zvezi ponovila svoje znano stališče, da so »nemška področja« na vzhodni strani meje Odra-Nisa samo »pod poljsko upravo«.

ZENEVA. — Komisija OZN za pravice človeka je soglasno sprejela resolucijo, v kateri poziva vse države, naj si nadalje prizadevajo, da bi bil ukinjen rok za sodno preganjanje nacističnih vojnih zločincev.

DUNAJ. — Biro mednarodne federacije borcev odporiškega gibanja in Erlev fašizma je na svojem zasedanju na Dunaju ostro protestiral proti nametri zahodnonemške vlade, da omogoči mnogim nacistom uiti zasluženi kazni.

PARIZ. — Novi sovjetski veleposlanik v Parizu Valerijan Zorin in francoski predsednik de Gaulle sta podurila velik napredek v francosko-sovjetskem sodelovanju. Veleposlanik Zorin je ob izročitvi svoje poveljnice izjavil, da si bo prizadeval nadalje krepiti tradicionalno prijateljstvo med obema državama, ki sta bili »zaveznici v dobrem in v slabem«, kajti med njima ni nobenega problema, o katerem se ne bi mogli sporazumeti, »če je dobra volja na obeh straneh«.

ja in februarja so dali največ nočitev gostje iz Italije, namreč 13.130, gostje iz Avstrije 8670, iz Nizozemske 8360 in iz Zahodne Nemčije 6100 nočitev.

za gradnjo slovenskega visokošolskega doma na Dunaju

Izvršni odbor Koroške dijaške zveze nas je naprosil za naslednjo objavo:

Dragi rojaki!

Gotovo si želiš o slovenskem visokošolskem domu »Korotan« na Dunaju. V tem domu je trenutno prostora za 14 študentov. Če pa pomislimo, da zapusti slovensko gimnazijo vsako leto približno 20 maturantov, od katerih jih vsaj tretjina gre na Dunaj, da je dom mnogo premajhen.

Zato se je p. Ivan Tomažič odločil zgraditi nov dom. V bližini univerze je kupil stavbišče in gradnja se je že začela. Novi »Korotan« bo imel 6 nadstropij in prostora za 85 študentov.

Kaj to pomeni, vidiš šele, če pogledaš, pod kakšnimi pogoji morajo danes študirati nekateri študentje. Neki predlanski maturant slovenske gimnazije je po dolgem iskanju dobil privatno stanovanje. Soba je bila res lepa in velika, a draga in je poleg tega ni bilo mogoče kuriti, ker ni imela peči; majhna električna pečica pa ne bi zadostovala. Fant si je v najbližji zimi pomagal s tem, da se je učil v postelji. Neki lanskega maturant je dobil privatno podstrešno sobo. Bila je majhna, res poceni, a na žalost — brez luči! Študirati je moral pri sveči...

Ali je to res potrebno danes, ko razna podjetja porabijo mnoge tisočake za neonsko reklamo? Ali se z malo dobre volje ne bi dalo izboljšati?

Ce Te bodo torej obiskali pooblaščen zbiralci za »Korotan«, daruj vsak po svoji moči. Tudi najmanjše darilo bo v veliko pomoč, saj pravi pregovor: Zrno k zrnu — pogača, kamen na kamen — palača!

Dušan Džamonja
v celovski »Galeriji 61«

Umetnik, ki ga tokrat predstavlja celovška »Galerija 61«, je znan po vseh umetnostnih metropolah Evrope, kjer je sodeloval na velikih mednarodnih razstavah ter bil deležen visokih priznanj in nagrad.

To je Dušan Džamonja, rojen leta 1928 v Strumici, Makedonija. Gotovo eden največjih sodobnih umetnikov ne le v Jugoslaviji, marveč — kakor je del lastnik galerije arh. Nitsch — »sploh eden najboljših pomembnih in prepričljivih umetnikov današnjega časa«.

Umetniška izpoved Džamonje je svojevrsna in v povezavi izraznih vrednot s simbolično vsebino dosega monumentalne poteze. Zlasti njegove skulpture napravijo vtis, ki seže do najglobljih globlin. Les in kovina kot uporabljeni material zgubita svoj pomen: žebli, zabiti v les, se spremenijo v simbol trpljenja in bolelosti; veriga, napeta okoli lesenega jedra, postane prispodoba nesvobode in zatiranja. To so spomini na nepopisno gorje, simboli človekovega nihanja med življenjem in smrtjo. Zato ni čuda, da je Džamonja izdelal že celo vrsto spomenikov žrtvam zadnje vojne, kakor je razumljivo, da je prejel nagrado pri natečaju za spomenik v koncentracijskem taborišču Dachau.

Razstava, ki obsega 7 skulptur, 17 miniaturn (pri teh sodeluje umetnikov brat Vladimir) in 8 risb, ostane odprta do 7. 5. Ogled vsakomur priporočamo.

V 15. LETU KULTURNE IZMENJAVE MED KOROŠKO IN SLOVENIJO:

Gostovanje ljubljanske Opere v Celovcu

je bilo tudi tokrat edinstven kulturno-umetniški dogodek

Konec minulega tedna je bil v Celovcu — kakor teden prej v Ljubljani — v znamenju kulturne izmenjave med Koroško in Slovenijo. V jubilejnim petnajstem letu tega sodelovanja je v Mestnem gledališču gostovala Opera Slovenskega narodnega gledališča, ki je s tem vrnila obisk celovškemu gledališkemu ansamblu. Z dvema predstavama opere »Knez Igor« ruskega skladatelja Aleksandra Borodina so ljubljanski umetniki znova prispevali k medsebojnemu kulturno-umetniškemu oplajanju med sosednima narodoma in hkrati k boljšemu spoznavanju in čedalje pristranejšemu prijateljstvu med obema deželama. Veliki pomen tega srečanja pa je bil manifestiran tudi z navzočnostjo visokih uradnih predstavnikov Koroške in Slovenije, ki so ob tej priložnosti spet poudarili dragoceni prispevek kulturnih delavcev obeh dežel pri gradnji trdnega mostu prijateljstva in dobrega sosedstva.

V uradni delegaciji iz Slovenije pod vodstvom podpredsednika republiške skupščine dr. Marijana Breclja so bili podpredsednik republiškega izvršnega sveta Beno Zupančič, član izvršnega sveta Boris Kocjančič, predsednik skupščinskega odbora za prosveto in kulturo Drago Seliger, predsednik okrajne skupščine Ljubljana inž. Marko Bulc in predsednik mesnega sveta Ljubljane inž. Marijan Tepina. S koroške strani pa so se slavnostne predstave in sprejema na deželni vladi udeležili deželni glavar Wedenig, predsednik deželnega zbora Rudolf Tillian, prvi namestnik deželnega glavarja Hans Sima, deželna svetnica dr. Hans Kerstnig in Hans Schöber, celovski župan Hans Ausserwinkler, vodja kulturnega oddelka deželne vlade dvorni svetnik dr. Othmar Rudan ter številni predstavniki kulturnega življenja in zastopniki koroških Slovencev.

Deželni glavar Wedenig je na sprejemu v čast uradnih predstavnikov in umetnikov iz Slovenije izrekel gostom pristrčen pozdrav ter poudaril, da je to srečanje majhen jubilej, saj je ljubljansko Opero prvič pozdravil v Celovcu že pred petnajstimi leti. »Zvestno smo stopili s Slovenijo po poti kulturnega sodelovanja. S kulturnimi prireditvami smo se med seboj obdarovali in s tem našli stike od človeka do človeka med Koroško in Slovenijo, pa tudi med Avstrijo in Jugoslavijo. Ko vam izrekam dobrodošlico kot umetnikom, vas hkrati pozdravljam tudi kot uspešne graditelje mostu prijateljstva med sosednima deželama in narodoma.« Omenil je nedavni obisk avstrijske vladne delegacije v Beogradu, kjer je bilo na najvišji ravni izrečeno priznanje za razvoj kulturnega sodelovanja in dobrega sosedstva med Koroško in Slovenijo, ter naglasil, da se smemo na obeh straneh veseliti, da so se državniki obeh držav na najvišji ravni srečali v vzdušju miru in dobrega prijateljstva. Kot starega prijatelja je posebej pozdravil podpredsednika Breclja in se mu zahvalil za njegov prispevek pri razvijanju slikov med obema deželama. Ob koncu je izrazil prepričanje, da bo njegovo osemnajstletno delo v istem duhu nadalje-

Podpredsednik dr. Marijan Breclj
in deželni glavar Ferdinand Wedenig

val tudi njegov naslednik Sima, sam pa se bo vedno rad spominjal lepih srečanj v Celovcu in v Ljubljani.

V imenu gostov iz Ljubljane se je za pristrčni pozdrav in prijateljski sprejem zahvalil podpredsednik republiške skupščine SR Slovenije dr. Marijan Breclj, ki je izrazil posebno veselje, da je lahko navzoč, ko se deželni glavar Wedenig posavlja po 18 letih uspešnega dela. »Dolga leta že nas veže medsebojno poznanstvo, in še več, medsebojno prijateljstvo. Ta doba je v resnici prinesla lepe uspehe v odnosih med Koroško in Slovenijo ter Avstrijo in Jugoslavijo. To mora veseliti oba naroda, saj to niso več samo želje, marveč dejstva. Kulturni delavci obeh narodov so v resnici bili tisti most, ki je to prijateljstvo iz leta v leto bolj utrjeval.« Deželnemu glavarju Wedenigu se je v imenu gostov iz Slovenije in preko njih vsega slovenskega naroda zahvalil za njegov veliki delež pri razvijanju sodelovanja ter poudaril, da bo dediščina, ki jo prevzema njegov naslednik Sima, vsem vzpodbuda za nadaljnjo krepitev medsebojnega prijateljstva. »V tem smislu vam želim mnogo uspehov, kakor vse najboljše tudi našim rojakom na Koroškem!«

Predstavi Borodinove opere »Knez Igor« v celovškem Mestnem gledališču sta bili pravi praznik za vse številne obiskovalce. Ljubitelji umetnosti iz mesta in s podeželja ter obeh narodnosti v deželi so napolnili veliko dvorano, balkon in galerije; vladalo je slavnostno razpoloženje, ki se je tekom predstave stopnjevalo v viharo navdušenja. Mnogo je h temu prispevalo dejstvo, da tega opernega komada v Celovcu še nismo videli, predvsem pa je prisrčni sprejem veljal ansamblu, ki je koroški publikli že tolikokrat posredoval res vrhunsko umetnost.

Umetniki iz Ljubljane so pod vodstvom dirigenta Demetrija Žebreta in režiserja Hinka Leskovška tudi tokrat navdušili z znano in priznano kvaliteto. Čeprav je bila oba večera na sporedu ista predstava, sta se uprizoritvi vendarle razlikovali, kajti ljubljanci so imeli skoraj za vse solistične vloge dvojno zasedbo. Vendar pa zaradi tega ena ni bila slabša od druge, marveč se je nasprotno v tem odražalo le to, da razpolaga ljubljanska Opera z obširnimi skoroda neizčrpnim ansamblom prvovrstnih opernih solistov. Imena, kot so Vanda Gerlovičeva, Vilma Bukovčeva, Božena Glavakova, Edvard Sršen, Samo Smerkolj, Rudolf Franc, Rajko Koritnik, Danilo Merlak, Friderik Lupša in drugi, so tudi na Koroškem na najboljšem glasu že od mnogih gostovanj v zadnjih petnajstih letih, ko so se nam predstavili v najrazličnejših vlogah, toda vedno kot veliki umetniki.

Ce tokrat eden ali drugi izmed njih morda ni tako blestel, kot smo vajeni, potem je treba vzroke v prvi vrsti iskati v ustroju opere same, katere avtor je očitno polagal mnogo manj važnosti na solistične partije, kot na množične efekte. Zato pa sta prišla do polne veljave zbor v številnih pesmih, ki so prežete s pristnimi ruskimi narodnimi melodijami, ter balet v sloviti polovskih plesih, v katerih se prepletajo divje ognjevitosti in sanjavo oložni momenti. Presenetila nista le po številčni moči, marveč še posebno po svoji izredno dobri izvežbanosti. Jože Hanc (zborovodja) in Slavko Eržen (koreografija) zaslužita polno priznanje, kakršnega sta bila upravičeno deležna tudi Mija Jarc za bogato in posrečeno kostumacijo ter Maks Kavčič, ki je mojstrsko rešil vprašanje razmeroma zahtevne scenarije.

Za zaključek lahko ugotovimo samo še to, da nam je ljubljanska Opera z letošnjim gostovanjem v Celovcu podarila novo nepozabno doživetje, ob katerem imamo le eno željo: še več takih obiskov!

Drava spreminja podobo naših krajev

Spričo tega je tudi precej jasno, da bo tok dravskih elektrarn v proizvodnji cenejši od toka termoelektrarn, ki se bo v okviru splošnih tendenc tudi v bodoče podraževal, vseeno če bo proizveden s toplotno energijo premoga ali pa mineralnih olj. Poleg naraščajoče potrebe električne energije je tudi to eden od argumentov, ki opravičujejo pričakovanje, da bodo te elektrarne kmalu grajene in da bodo z njimi tudi spodnjemu delu Rože odprte nove perspektive.

RAZVOJ TURIZMA
KOT POSLEDICA ELEKTRARN

Voda, nabrana v jezerih pred elektrarnami Rožek, Bistrica in Humberk, bo gotovo privabila turiste v te kraje. Za to ne govori le že sedanja slikovitost pokrajine, marveč tudi komunikacije, ki tod okoli obstojajo: železnica, ceste in mostovi, ki se jih poleti poslužuje tisoče turistov, kateri pridejo v deželo in ki potujejo proti jugu. Razvoj turizma pa utegnejo pospešiti tudi elektrarne med Humberkom in Aninim mostom, kajti njihova jezera bodo vsaj na eno stran odprta in z dolžino 4,3 do 6,5 kilometra nikakor ne mala. Končno pa bo do vsake elektrane tudi speljana cesta, kakor je bila speljana v Kazazah in na Bistrici v Rožu.

Gotovo, ta jezera za kopanje na

splošno ne bodo prikladna, ker bo njihova voda prehladna. Kar pa je predvideno pred jezerom pred elektrarno Kazaze, se lahko zgodi tudi ob teh jezerih. Tam so predvidena kopališča s stoječo vodo, skozi katera bo voda iz Drave vršila le funkcijo kanalizacije in osvežanja. Toda kopanje ni edini poletni šport in užitek turistov. Zelo zanimivo za turiste bodo tod okoli veslanje, jadranje

in ribolov. Te zvrsti športa utegnejo biti tod okoli še posebej privlačne, sodijo vendar kraji Roža med kraje z mirnim življenjem, ker so oddaljeni od hrupa mesta, industrije in tranzitnih cest in ker nudijo lepe možnosti hribovskih izletov. Take kraje pa končno množica turistov današnjega časa vedno bolj išče.

Nedavno razposlani šesti zvezek spisov za urbanistično raziskovanje in načrtovanje koroške deželne vlade kaže, da se koroški urbanisti zelo opirajo na te možnosti gospodarske-

ga urejanja naših krajev in njihovih območij. Ta zvezek namreč vsebuje izvedeniško analizo, mnenje in načrte za gospodarsko urejanje in rabo območja Velikoveškega jezera. Strokovnjaki menijo, da pridejo za gospodarsko ureditev jezera in obale v poštev predvsem veslaški, jadralski in ribiški šport. S tem povezano naj bi na določenih mestih in sicer pri Goreči vasi, pri Tinjskem cestnem mostu na levi strani, pod Črnim gradom in v Velikoveškem zalivu nastale čolnarne in campingi, druge in sicer pod Kamenom, vzdolž Lasinjskega zaliva in v bližini Črnega grada pa kopališča s stoječo vodo.

Z drugimi možnostmi turistične rabe Drave tudi v Rožu ne moremo računati, najmanj pa s športom z motornimi čolni. Stvar podjetnih možganov in rok v obrobni krajih jezer, ki bodo nastala po Rožu navzdol, pa bo, kako jih bodo znala koristiti v turistično pridobitne svrhe.

ELEKTRARNAM MORA
SLEDITI INDUSTRIJA

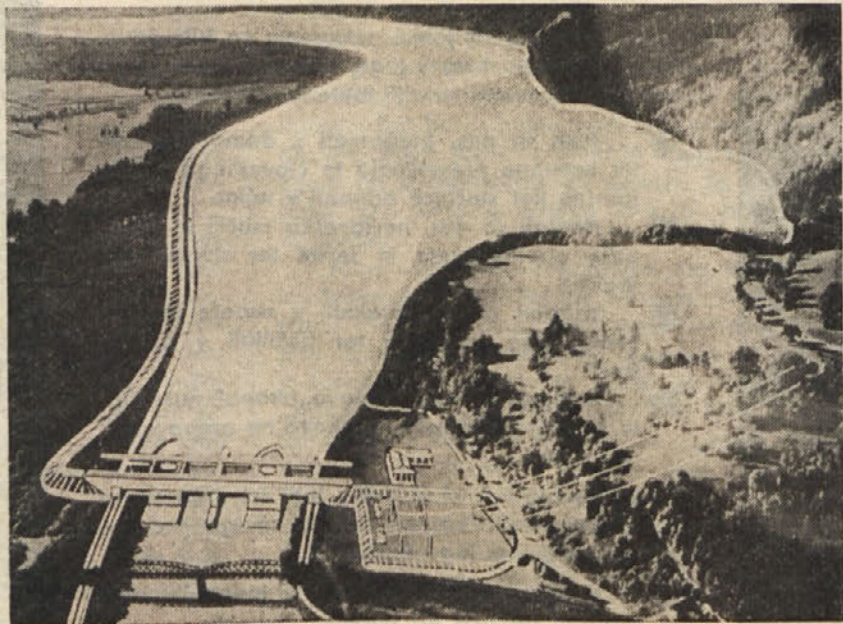
Kakor smo uvodoma videli, bo Drava v doglednem času lahko dala letno nad 2 milijardi kWh električne energije in sicer po razmeroma nizkih cenah. To pa bi moral biti vzrok dovolj, da bi se na gradnji elektrarn kot soinvestitor udeležila tudi industrija, ki v svoji proizvodnji potrebuje velike količine električnega toka. Ta soudeležba pri investicijah

za gradnjo elektrarn na Dravi bi morala industrijo nadalje spraviti na misel ustanavljanja podružnic svojih podjetij prav na tem področju, ki ne bo le dobavljalo po ugodnih cenah električno energijo, marveč ima tudi še zelo bogat rezervar delovne sile, ker je v industrijskem razvoju zaostalo.

Do tega spoznanja bi se morala zlasti priboriti podržavljena industrija, ki zajema industrijo osnovnih surovin kot največjega potrošnika električne energije. Če na splošno ugotavljamo, da je treba v bodoče na Koroškem ustvariti letno najmanj 3000 novih delovnih mest, potem je to za pristojne kroge signal, da bi tudi v tej smeri razmišljali in privabili v naše kraje interese za udeležbo pri financiranju nadaljnje gradnje elektrarn in za ustanovitev podružnic svojih podjetij, ki jih imajo v načrtu ali perspektivi.

To je potrebno in razumljivo tudi v smeri prizadevanj, da bi se ozmeh južne Koroške izklopalo iz gospodarske zaostalosti in da bi prebivalstvo prišlo na domačih tleh do boljše in lažje kruha, kot ga je deležno sedaj. To je pa tudi potrebno, če hočemo, da bo naravno bogastvo Rože in Podjune — kar je Drava — res v močohi meri spremenilo podobo naših krajev in da bo koristilo prebivalstvu, ki tod živi.

Blaž Singer

ELEKTRARNA HUMPERK — tudi pod Humberkom bo z zajetivjo Drave nastalo jezero

V A B I L O

Slovensko prosvetno društvo
„Bilka“ v Bilčovsu

gostuje na Velikonočni ponedeljek 19. aprila ob pol treh uri popoldne v dvorani gostilne Marica v Logi vasi

z Nušičevo igro

Navaden človek

Vse prijatelje slovenske prosvete vabi na to priljubljeno igro o d b o r

Občni zbor SPD v Logi vasi

V začetku aprila je imelo Slovensko prosvetno društvo „Svoboda“ v Logi vasi svoj občni zbor, na katerem je predsednik posebno prisrčno pozdravil dva člana, ki delujejo v društvu že 60 let: to sta Rudolf Gröblacher s Trebinje in Matjež Rainer.

Iz poročila, ki ga je podal marljivi tajnik društva Stanko Černic, smo slišali, da trenutno deluje v okviru društva le moški pevski zbor, katerega vodi poštvalni pevovodja Hanzi Aichholzer. Zboru in njegovemu pevovodji velja vse priznanje z željo, da bi tudi v bodoče z uspehom nadaljevala staro tradicijo gojitve slovenske pesmi, s svojo poštvalnostjo pa polagoma pritegnila tudi še druge prosvelaše, da bi kmalu tudi v našem društvu spei zaživela vsestranska dejavnost.

Na občnem zboru smo se spomnili vseh nekdanjih sodelavcev, ki so medtem umrli, njihova nekdanja aktivnost pa nam je še danes lahko svetel zgled nesebičnega prizadevanja za ohranitev slovenske besede in slovenske kulture na Koroškem.

Pri volitvah je bil znova potrjen stari odbor, kateremu želimo obilo uspeha pri njegovem trudu za požitve prosvetne dejavnosti na vsem področju naše občine — od Vrbskega jezera do Drave.

Kulturno sodelovanje na meji

Danes pogosto slišimo, da kultura ne pozna meje. Če pomislimo na uradno kulturno izmenjavo med Koroško in Slovenijo, ki prav letos slavi že svoj 15-letni jubilej, potem vidimo, da je meja res postala most med sosednjima narodoma in deželama. Pa tudi koroški Slovenci kot manjšina bistveno prispevajo k tej izmenjavi, še več: bili smo sploh prvi, ki smo položili temelje temu sodelovanju. Dragocen prispevek h kulturnemu sodelovanju na meji pa so tudi stiki, ki jih vzdržujejo naša prosvetna društva s sorodnimi organizacijami v Sloveniji. Da omenimo le Železno Kaplo in Jezersko, Bilčovs in Hrušico, Radiše in Kropo ter Hodiše in Duplje. To meddržavno sodelovanje je že tradicionalno in uspešno prispeva k dobrososedskemu odnosom od človeka do človeka tu in onstran meje.

Lani sta tako sodelovanje sklenila tudi SPD „Edinost“ v Škofljah in DPD „Tone Čufar“ na Jesenicah. V tem okviru je škofiško društvo minulo soboto že drugič gostovalo na Jesenicah. Na koncertu so nastopili pevski zbori iz Škofljah, Hodiš in Loge vasi ter instrumentalni trio Mira Miškulnika s pevci Reziko Pörtsch, Lenijo Aichholzer in Mihom Nočnikom.

Goste je pozdravil predsednik DPD „Tone Čufar“ Jože Varl, ki je izrazil željo, da bi to sodelovanje postalo trajno in da bi prišlo do tako prisrčnih stikov, kot jih imajo Jesenice s kulturnimi društvi v Italiji. Za dobrodošlico se je v imenu gostov zahvalil predsednik SPD „Edinost“ Herman Jäger. Na prireditvi je spregovoril tudi predsednik Slo-

venske prosvetne zveze dr. Franci Zwitter in poudaril, kako važna in plodnosa je taka izmenjava. „Naša društva so bila prva, ki so pokazala, da je kulturno sodelovanje možno tudi tam, kjer nas ločijo politične meje. Kajti kultura ne pozna meje. Danes gojimo kulturno izmenjavo tudi že v meddržavnem merilu in vidimo, kako lepe uspehe prinašajo taki stiki.“

SPD „Danica“ v Št. Primožu
v Podjuni

vabi na igro

Črna žena

na velikonočni ponedeljek ob 1/23. in 1/28. uri pri Voglu v Št. Primožu.

Uspela prireditve v Pliberku

SPD „Edinost“ v Pliberku je imelo minulo nedeljo kulturno svečanost — Meškovo proslavo. Življenjska pot in delo pred dobrim letom umrlega pisatelja je bilo tesno povezano s težnjami, trpljenjem in hrepenenjem koroških Slovencev, saj je študiral bogoslovje v Celovcu ter služboval na nekaterih župnijah na Koroškem. Veliko motivov, mnogo živih likov za svoja bogata literarna dela je jemal prav iz spoznanja ljudske biti na naši zemlji — bil je kot Prežihov Voranc tudi naš koroški pisatelj. Kljub svetovno-nazorni razliki sta bila s Prežihovim Vorancem dobra prijatelja, kakor je v svojem govoru o Mešku povedal tudi prof. Janko Messner.

Govornik je v svojem temeljitem predavanju pokazal lik, značaj ter vso lirčno globino pisatelja Meška, njegov odnos do soljudi ter naroda, prav posebej pa do koroških Slovencev. Številni udeleženci, med temi razveseljeno veliko mladine, so govor nagradili z odkritim navdušenjem. Vžgal je nastop mladih pevcev in igralcev, ki jih je izvežbala naša domačinka-pesnica Milka Hartmanova. Pelje, deklamacije in prizor „Oh, ti otroci“ so bili podani odlično. Marljivi društveni pevski zbor je na visoki ravni obrobil uspeli kulturni praznik. Meškovo podoba je z občudovanja vredno sposobnostjo naslikal umetnik-samorastnik Valentin Mišic iz Čergovič.

ZVEZA KOROŠKIH PARTIZANOV

vabi na

odkritje spominske plošče

V SPOMIN ŽRTVAM PERŠMANOVE DRUŽINE

ki bo v nedeljo, dne 25. aprila 1965 s pričetkom ob 14. uri pri Peršmanu v Podpeci nad Železno Kaplo.

Vabljeni so vsi člani Zveze koroških partizanov ter protifašisti slovenske in avstrijske narodnosti.

Naj bo to srečanje manifestacija za mir in prijateljstvo med narodi, obenem pa demonstracija proti novoporajajočemu se nacizmu.

Bilčovs

Dne 7. aprila je na svojem novo postavljenem domu v Stranjah nenadoma preminul Anton Kuriselo. Dosegel je lepo starost 82 let.

Kot mlad fant se je šel učiti kolarškega poklica v Št. Janž v Rožu, kjer se je izučil v res dobrega delavca svoje stroke. Po nekaj letih je dobil službo v Celovcu, kjer je slovel po svoji pridnosti in spretnosti. V tistem času se je marljivo udeleževal tudi v slovenskih organizacijah, ki so takrat delovale v glavnem mestu dežele. Mnogi slovenski vajenci, nameščenci, delavci in pomočniki so se v tistih letih zbirali v društvu pomočnikov (Gesellenverein), kjer je bil pokojni Tone Kuriselo med vodilnimi člani. Ko so v letih pred prvo svetovno vojno v tedanjem hotelu Trabesinger redno uprizarjali lepe slovenske igre — Miklova Zala, V tem znamenju boš zmagal in druge — je bil pokojni vedno nosilec glavnih vlog.

Konec leta 1911 se je vrnil na svoj dom. Takoj smo občutili, da je prišla v naše vrste agilna osebnost. Po njegovem prizadevanju se je že januarja 1912 ustanovilo pri nas Slovensko prosvetno društvo „Bilka“; Tone Kuriselo je postal njegov prvi predsednik. To društvo je bilo postavljeno na tako trdne temelje, da ga tudi najhujši viharji, ki so tekoma desetletij divjali preko naših krajev, niso mogli uničiti; to društvo tudi še danes obstoja in agilno deluje.

Skozi več volilnih dob je rajni Tone zastopal slovenske volivce v občinskem odboru takratne občine Zgornja Vesca, ki je sedaj zdru-

žena z Bilčovsom. Povsod je bil neustrašen zagovornik interesov in potreb našega domačega slovenskega ljudstva.

Naj mu bo za vse njegovo poštvalno in nesebično delo izrečena prisrčna zahvala. Slovensko prosvetno društvo „Bilka“ se je svojemu prvemu predsedniku zahvalilo tudi z lepim vencem, društveni pevski zbor pa se je od njega poslovil z žalostinkami. Lepo je bilo število žalnih gostov, ki so ga spremljali na zadnji poti na bilčovsko pokopališče, kjer smo ga položili k trajnemu počitku.

Njega in vse njegovo delo v korist našega ljudstva bomo ohranili v lepem spominu, žalujoči ženi in vsem sorodnikom pa izrekamo iskreno sožalje.

V A B I L O

Ob priložnosti izleta na Koroško priredi pevski zbor iz Dupelja pri Kranju v nedeljo, dne 25. aprila 1965 ob 15. uri popoldne

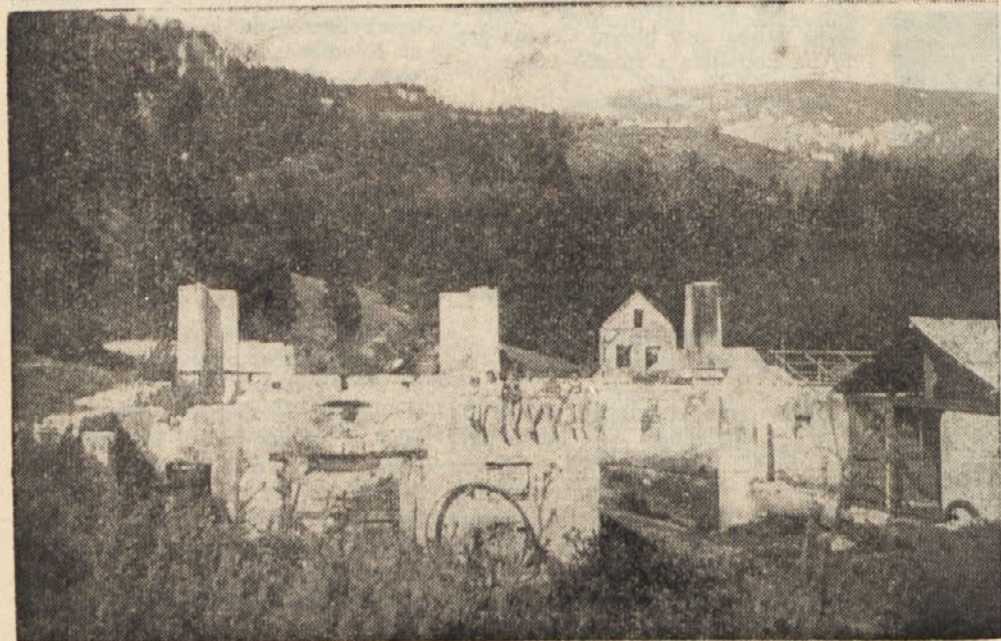
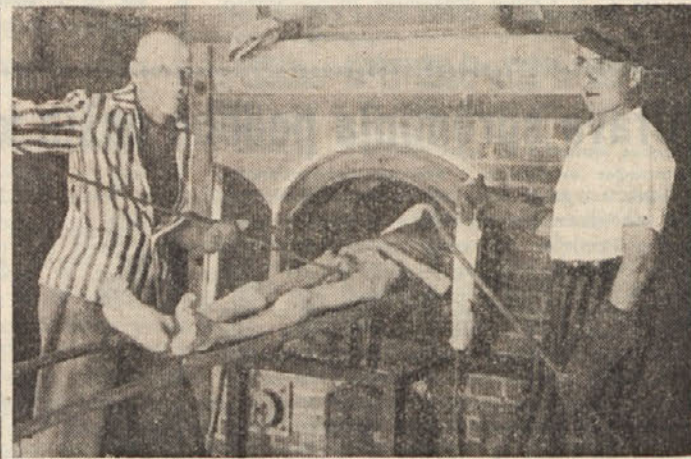
pevski koncert

v Hodišah, gostilna „pri Ravšu ob jezeru“.

Po koncertu bo prosta zabava s plesom; igrala bo priljubljena godba iz Kranja.

Vse ljubitelje lepe pesmi od blizu in daleč vabi

SPD „Zvezda“
v Hodišah

Postaje križevega pota
slovenskega ljudstva na Koroškem

Strašno je bilo trpljenje, neizmerne so bile žrtve. In vse to samo zaradi tega, ker smo ostali zvesti narodu, ker nismo zatajili materine govorice.

- ... selili so nas, preganjali z domače zemlje ter oropane premoženja in človeškega dostojanstva kot zločince odgnali v tujino ...
- ... streljali so nas, nečloveško mučili in morili naše otroke, brate in sestre ter starše, cele družine ...
- ... zapirali so nas, vtaknili v zapore in koncentracijska taborišča ter pošiljali v plinske peči ...
- ... požigali so naše domove, izropali naše kulturne in gospodarske ustanove ter prepovedali naš jezik ...

Tudi trpljenje nas ni uklonilo, tudi žrtve nam niso vzele poguma. Verovali smo v zmago pravice, zaupali v sile našega ljudstva.

- ... uprli smo se nasilju in si v junaškem boju priborili pravico do lepšega življenja ...

Starost je morda eden najbolj značilnih pojavov našega časa, pojav, ki bo postopno zavzemal čedalje širši obseg. Po mnenju nekaterih sociologov posveča sodobna družba premalo pozornosti tej težnji, čeprav jo je opaziti na vsakem koraku. To stališče je nakazano in obdelano tudi v sestavku pariškega profesorja Alfreda Sauvyja, objavljenem v mednarodni reviji za družbeno vprašanja (*International Social Science Journal*). Ob upoštevanju sedanjega silno naglega naraščanja svetovnega prebivalstva, ki ga nekateri označujejo kot »biološko eksplozijo človeškega rodu« — piše dr. Sauvy v svoji razpravi — je povsem mogoče, da bodo med svetovnim prebivalstvom po letu 2000 v večini ljudje, stari nad 60 let, morda ne povsod, v razvitih deželah pa zelo verjetno.

Proučevanje starosti kot družbenega pojava in problema je mlada znanstvena panoga. Čeprav so ga poznali že antični narodi — na primer Grki in Rimljani so v določenem obsegu skrbeli za stare ljudi — se je začela socialna gerontologija kot novo področje znan-

SEDANJI DRUŽBENI POJAV:

Daljša življenjska doba

stvenih raziskav razvijati nekako pred dvajsetimi leti. Njena dejavnost se ne nanaša neposredno na biološke vidike staranja, marveč obravnava ta družbeni pojav predvsem z gospodarskega, psihološkega, sociološkega in političnega stališča.

»Niti tisti, ki se ukvarjajo s socialno gerontologijo,« pravi ameriški sociolog Clark Tibbits, čigar razprava je prav tako objavljena v omenjeni reviji, »ne kažejo posebnega zanimanja za sedanje staranje celih družbenih skupnosti, če izuzamemo demografske vidike tega pojava.«

Se naslovi nekaterih drugih prispevkov v tej reviji: »Staranje in družina«, »Ekonomske vidike staranja« in »Argumenti za postopno opuščanje domov za starce.«

Manj znano poglavje raziskav na tem področju so statistični podatki o samomorih. Razprava E. Cumminga, raziskovalca na področju mentalnega zdravja, navaja statistične podatke, po katerih napravi med 100.000 ljudmi, starih nad 85 let, samomor povprečno 60 moških in pet žensk.

Od kdaj šampanjski krst ladje

V vsaki ladjedelnici nastopi najslavnejši trenutek, ko botra — zelo redko tudi boter — zaniha vrstico, na kateri je privezana steklenica s šampanjcem. Steklenica udari ob ladijski premec, ladja je krščena, potem pa počasi zdrse v morje. Graditelji navadno še dolgo mahajo v pozdrav »svoji« ladji, zelo malo med njimi pa jih je, ki bi vedeli, od kod izvira šampanjski krst ladje.

Običaj krščevanja s šampanjcem ima svoje korenine že pred tisočletji. Stari Grki so verjeli — kadar jih je na odprtem morju zagrabil vihar — da je treba morju darovati tovor, ki je na ladji, še prav posebej alkoholne pijače, če želijo, da bo morje zopet mirno. In grški pomorščaki so med neurjem pridno zlivali vino čez palubo, pri tem pa so mnogo posod ob ograji tudi razbili. Ker se je mnogo ladij srečno izklopalo iz neurij — vino, ki so ga pri tem izlili v morje, kajpak na pomirjenje valov ni imelo nobenega vpliva — so kasneje ob vsaki novi ladji, ki so jo hoteli že v naprej obvarovati nesreče, razbili posodo z vinom.

Navada se je v nekoliko spremenjeni obliki ohranila do današnjih dni. Pri ladijskem krstu uporabljajo danes šampanjec, ki ga stari Grki kajpak še niso poznali. Pa tudi vožnja po morjih je danes mnogo varnejša kot v tistih časih, ko je bilo treba vino izliti čez krov. Mornarji ga raje potočijo po grlu...

RAYMOND CARTIER:

Padec

Berlina

Hitler je prekoračil meje svojih fizičnih sposobnosti. Ker je bila vzhodna Prusija preveč ogrožena, je premestil svoj glavni stan v notranjost Nemčije. Begal je po Nemčiji in se nazadnje ustavil v bunkerju pod novo Kanclersko palačo, ki je prišel v zgodovino. Zadnje mesece svojega življenja je Hitler preživel v tej »zemeljski podmornici«. Izgubil je vsakršni smisel za najbolj elementarno sposobnost, kajti če bi se ohranil v njem vsaj minimalni čut za kaj takega, bi firer, ki je prevzemal nase odgovornost za najbolj nečloveške ukrepe, vsaj zadnji trenutek delil usodo in tegobe svojega ljudstva. Toda firerjeva prisotnost v Berlinu je še državna tajna, za katero ne sme nihče vedeti.

20. januarja Rusi prekoračijo mejo vzhodne Prusije, prav blizu Guderianovega posestva. Guderianova žena je zbežala pol ure pred njihovim prihodom in dohitela moža v Zossenu, v berlinskem predmestju, kjer je vrhovni štab razpel svoje šotore. Polom je popoln. Rusi nalete samo še na sporadičen odpor. Še vedno se bije zimska vojna. Zima je podobna ruski, živo srebro pade tudi na —25, po planjavi divjajo snežni viharji, veter pometa sneg z zaledenelih rek, nemško zaledje je že polno partizanov. Čeravno jim je ukazano, da morajo vztrajati na položajih do zadnjega moža, se nemške čete brezglavo umikajo in puščajo za seboj samo majhne garnizije, ki so že vnaprej žrtvovane. Rusi se v šestih tednih poženejo naprej

Velikonočni pirhi – pisanke

Jajce kot simbol življenja je obredna jed v mnogih običajih. V velikonočnih običajih je nepogrešljiv element. Na Slovenskem imajo velikonočna jajca različna imena: pirhi, pisanice, pisanke, remenke itd. Govorili

pa hočemo predvsem o pirhih, ki so »opisani«, okrašeni — torej »pisanke«.

Okraševanje pirhov je bilo v navadi kar kvsod na Slovenskem, vendar so najbolj sloveče belokranjske pisanice. Po tehniki okraševanja ločimo »pisanke« in »praskanke«.

Pri prvem načinu (pisanke) se nariše — »napiše« — okrasek na jajce z voskom; ponekod delajo to tudi z lojem ali z oljem. Za pisanje uporabljajo palčico s pločevinastim livčkom. Opisano jajce kuhajo v barvi, z voskom popisana mesta ostanejo bela. Če naj bo pobarvana risba ali če naj ima jajce večbarvni okrasek, je postopek ustrezno zamenjan oziroma se večkrat ponovi v raznih variantah; tedaj pač nanašamo maščobo na mesta, za katera želimo, da jih barva ne prekrije.

Pri »praskanah« jajce najprej obarvamo, potem pa z nožičem ali s čim podobnim odstrigamo barvo in izvedemo zaželeni okrasek.

Nekdaj so uporabljali za barvanje pirhov domača barvila: rumeno sta dala češmin in žafran, drečkasto češnjevo lubje, črno hrastova ali jelševa skorja, rjavo čebulni listi in tako dalje.

Motivi na pirhih so predvsem geometrični in rastlinski. Pogosta je vejica (steljica, smrečica), cikcakast vzorec, valovnica, spirala, pikice, trikotnik, krog, žarki in podobno. Okraski so krajevno karakteristični. Poleg omenjenih motivov so pisali na pirhe še letnice, začetnice imena »avtorce« ali listega, ki mu je bil pirh namenjen, različna voščila in napise, kakršne poznamo z lecta, kot na primer:

PISANKA RDEČA, LJUBEZEN GOREČA.
TEBI JO DAM, KO TE RADA IMAM.

Take »lectove verze« so na pisanke tudi lepili, napisane na lističe. Na Koroškem in Štajerskem dobijo otroci ob Veliki noči od botrov pisanke. Tako se imenuje celotno darilo po glavnem, simboličnem sestavnem delu. V Halozah dajejo samo jajca. Pisanke so različno bogate, kakor pač kdo hoče in premore. Navadno sta za pisanko še kolač in denar, včasih še kakšne sladkarije ali celo blago za obleko. Na Koroškem so si pisanke podarjali tudi fantje in dekleta. K tem pisankam je poleg pirhov spadala še ruta, kravata ali kaj podobnega.

Pisanke so nosili ali jih hodili iskat na velikonočni ponedeljek, ko je bil čas obiskov. Na Gorenjskem in Dolenjskem so sploh rekli, da gredo po pirhe, če so šli ta teden na obisk. Otroci in mladi so imeli v velikonočnih dneh posebno veselje v raznih igrah s pirhi. Če obliči denar v pirhu, je pirh sekačev, sicer pa izgubi denar (sekanje pirhov). Trkanje (udarjanje jajca ob jajce) in trkljanje pirhov po deščici ali žlebu sta podobni stavni igri.

Blagoslovljena jajca imajo v velikonočnih običajih poseben pomen. Vsak član družine dobi tak pirh, ko jedo »žegen«. Lupine blagoslovljenih jajc so nekdanj potresali

okoli hiše, da ne bi lazile kače, da bi odgnali coprnice, bolezen, da ne bi strela udarila v hišo; posuli so jih po setvi, da bi bila boljša letina, metali so jih v vodo, da ne bi regljale žabe itd. Ponekod so se stari ljudje kopali v vodi, v kateri so kuhali jajca, češ da ne bodo imeli lišajev.

Pač v različnih krajih različne navade.

ZANIMIVOSTI IZ ZNANOSTI IN TEHNIKE

● Pri General Motorsu so konstruirali poseben raketni motor, ki ga pritrdijo na bok vozila, da bi na ta način ustvarili podobne pogoje kot pri močnem stranskem vetru. Dobljeni rezultati jim polepajo za nadrobno izračune, kako izdelati primerno karoserijo in vzmetenje, da bi bilo vozilo kar najbolj občutljivo za veter.

● Nova antibiotična umetna vlakna, ki so jih izdelali v Sovjetski zvezi, imajo to lastnost, da uničujejo nekatere vrste bakterij in kožne plesni. Ta učinek pa ni posledica kemične preparacije, pač pa sloni na bioloških lastnostih vlaken.

● Nekemu tirolskemu kemiku je uspelo, da je naravni beril sintetično predelal v smaragd. Njegov uspeh sloni na teoriji, da ima smaragd isto kristalno strukturo kot jedro berila. Tudi strokovnjaki zelo težko ločijo sintetično obdelani beril od smaragda. V dunajskih zlatarnah so primerki umetnega smaragda že na prodaj.

● V Angliji so iznašli papir, ki pove gospodinji, če je riba, ki jo želi pripraviti, sveža ali ne. Papir se obarva, čim pride v stik z bakterijami, ki so na pokvarjeni ribi.

Sladkor povzroča srčne napade

Sladkor je povzročitelj skoraj vseh srčnih napadov. Do te ugotovitve, ki je vzbudila veliko pozornost, je prišel britanski strokovnjak za prehrano John Yudkin, profesor londonske univerze. Yudkin je opazoval dve številčno enako močni skupini zdravih in bolnih pacientov in pri tem ugotovil, da so ljudje, ki so doživeli srčni napad, uživali nenavadno veliko sladkorja. Po mnenju britanskega profesorja pa ne drži trditev, da bi uživanje maščob povzročalo obolenje srca.

Yudkin je opozoril, da uživa človeštvo sladkor v sedanjih oblikah šele dve stoletja. »In ravno v zadnjih dvesto letih je število srčnih obolenj zelo naraslo. Zato je sladkor postal eden največjih sovražnikov človeštva,« trdi znanstvenik.

nje, kadar se zgrnejo nadme tako slabe novice, kakršne ste mi pravkar prinesli vi.« Fetišizem je prevladal nad najbolj skromnim razumom.

Friderik II. Že se je dušil pod mogočno koalicijo: Avstrija, Francija in Rusija... Toda nenadoma je umrla carica Elizabeta in na ruski prestol se je povzpela car, ki obdružuje pruskega kralja; car se umakne iz Berlina, postavi na glavo vse zavezniške odnose in Friderik iz že izgubljene vojne iztisne najbolj blestečo zmago...

12. aprila Joseph Göbbels obišče fronto. V štabu IX. armade, ki ji poveljuje general Busse, pripoveduje to epizodo iz življenja pruskega kralja. Toda njegova zgovornost in prepričljivost ne ogrejeta utrujenih in zaskrbljenih oficirjev, ki opazujejo sovjetske priprave na novo ofenzivo. Göbbels se vrne v Berlin, ki je samo še 50 kilometrov od fronte, zve najnovejša poročila, dvigne telefonsko slušalko in pokliče generala Busseja: »Carica je mrtva, dragi general...«

»Carica« je Franklin Roosevelt, predsednik ZDA. Umrl je nenadoma kot ruska carica Elizabeta.

V višjih krogih teče šampanjec v potokih. Časopisi prekipevajo od zadovoljstva. Hitler se skuša obdržati na Olimpu, pa vendar ves sije od zadovoljstva.

Od vsepovsod mu prihajajo čestitke, čuti, da se mu vrača zaupanje, ki je bilo že skoraj na tem, da se zruši. Znamenje je nedvoumno: smrt Franklina Roosevelta pomeni, da je izginil iz prizorišča sovražnik št. 1, vodja judovsko-plutokratske zarote proti Nemčiji, podlež, ki je govoril, da bo Nemčiji vsilil brezpogojno kapitulacijo. Antikomunistične sile v Ameriki bodo prevagale in potem... Čudež se je izpolnil, kot ga je bil predvidel daljnovidni firer Adolf Hitler... Carica je mrtva. Zavezništva bodo kmalu postavljena na glavo.

za 450 kilometrov in zasedejo Prusijo, Pomorjansko in industrijski del Šlezije. Potem ko so angloameriški letalski napadi popolnoma uničili industrijski center v Porurju, je bila Šlezija še edini večji arzenal, ki je hranil nacistično vojno.

Zdaj so Nemci okusili tudi drugi vidik vojne: begunce. Nemci so to dramo vsilili drugim narodom: zdaj jo doživljajo na svoji koži. Begunci beže pred prodirajočim sovražnikom, sprejema jih razrušena in dezorganizirana dežela. Hitler ukaže, da je treba reko beguncem zaježiti. Propagandne fanfare Göbbelsovega urada razglašajo, da je nemški umik končan. Reka begunccev dere čez mostove na Odri in Nisi, kakor da bi bila zadnja postaja, kjer bodo počakali, da jih zmagoviti val spet ponese v deželo, ki so jo bili zapustili. Begunci so se razlezli po vaseh, utaborili so se po gozdovih, gnetejo se okrog improviziranih bivačkov in se zaviti v umazane in strgane odeje sliskajo okrog ognjev. Pot bodo lahko nadaljevali šele potem, ko bodo postale noge edino prometno sredstvo. Bencina ni več, konje pa so rekvirirali, za zadnjo, že vnaprej izgubljeno bitko. »Za bitko — pravijo — ki bo prinesla osvoboditev in vrnitev...«

Med vsem tem dogajanjem pa je na vsakodnevni konferencah v Hitlerjevem bunkerju vedno bolj zadušno; Hitler vsak dan manj kroti svoje besnilo. 31. avgusta se firer fizično loti Guderiana. Generala odvedejo za rokav v sosednjo sobo, kamor prihitijo za njim nasršeni Keitel: »Kako le ste mogli tako oporekati firerju? Mar ne vidite, kako se je razjezil? Kaj le bo z nami, če ga zadene kap...?« Guderian se utrujeno ozre naokrog in apatično seže po skodelici čaja, ki mu jo je nekdo ponudil. Čez nekaj časa ga Hitler pokliče v svoj kabinet. Firer je bled kot zid, a miren. Pokaže na portret Friderika Velikega, ki visi nad njegovo pisalno mizo: »Od njega črpan zaupa-

Molznost krav v deželi narašča

Kontrolna zveza za molznost krav na Koroškem je pred kratkim objavila svoje letno poročilo. Iz tega poročila razvidimo, da je lani število kmetij, ki imajo svoje krave pod molzno kontrolo, naraslo za 201 kmetijo na 2833 kmetij, število krav pod molzno kontrolo pa se je povečalo za 1495 krav.

Po pasmah gledano je bilo lani pod molzno kontrolo 6152 krav pincgavske pasme, 5572 simodolke, 4588 krav rumene pasme in 3296 krav sivorjave pasme. V zadnjih desetih letih se je število simodolk pod molzno kontrolo povečalo skoraj za 500 %, nazadovalo pa je število krav rumene pasme in sicer od 7382 na 4588 krav.

Povprečna molznost vseh kontroliranih krav v deželi je znašala 3215 kg mleka pri 3,9 % masti v njem, kar odgovarja 126 kg masti. S tem se je v primerjavi z letom 1963 povprečna molznost kontroliranih krav povečala za 36 kilogramov mleka in za 1 kg masti. Krave, ki so vpisane v rodovniško knjigo, so dale lani v povprečju 3778 kg mleka pri 3,95 % masti v njem, kar odgovarja 149 kg masti. Molznost se je pri njih povečala za 87 kg mleka in za 2 kg masti.

Po pasmah gledano so najvišjo molznost lani dosegle sivorjave s 3507 kg mleka pri 3,79 % masti. Na drugem mestu so bile simodolke s 3304 kg mleka in 3,91 % masti. Njim so sledile pincgavke s 3194 kg mleka in 3,93 % masti, zadnje med pasmami, ki so v deželi najbolj zastopane, pa so bile krave rumene pasme, ki so dale le 2915 kg mleka pri 3,96 % masti.

Ti podatki veljajo za vse kontrolirane krave. Krave, ki so vpisane v rodovniško knjigo, so seveda tudi po pasmah gledano dale več mleka. Sivorjave te skupine krav so ga dale 4188 kg pri 3,86 % masti, simodolke 3912 kg pri 3,94 % masti, pincgavke 3715 pri 3,98 odstotka masti, krave rumene pasme pa 3470 kg pri 3,99 % masti. Rekord med njimi pa je postavila sivorjavska Hilia, ki je po četrtem teletu dala 8426 kg mleka, ki je pri 4,08 % vsebovalo 344 kilogramov masti.

Kaj kažejo poizkusi z lucerno?

Kakor na splošno, išče kmetijska praksa tudi pri lucerni — kraljici krmnih rastlin — sorte, ki so najboljše. Pri avstrijskih poizkusih v letih 1963 in 1964 v krajih, ki so podvrženi suši, so ugotovili, da je bila med petimi sortami najboljša sorta Lichtenstein, ker je v povprečju obeh let dala 40,4 q surovih beljakovin po hektarju. Ta sorta je bila tudi po sušini najboljša, medtem ko jo je po pridelku zelene mase prekašala sorta Armin, ki pa je tako po sušini kot po surovih beljakovinah daleč zaostajala za sorto Lichtenstein. Na drugem mestu teh poizkusov je

Posadka na nacistični potapljaški ladji še enkrat občuti piš blagohotnega vetriča neosnovanih utvar in upov.

Toda med tem je treba nuditi odpor do zadnjega moža, da bi lahko prišlo do izraza posledice, ki jih je v mednarodnih odnosih zapustila smrt ameriškega predsednika. Vsekakor je treba preprečiti, da bi se vzhodna fronta sesula.

Po ofenzivi na Visli so se Rusi ustavili na Odri. Odjuga, taljenje ledu in poplave, vse to je majhno reko spremenilo v oviro, za katero so Nemci za nekaj časa lahko globlje dihali. Toda imeli so izgube, ki jih niso mogli nadomestiti: kakih 40 divizij je dobesedno izginilo, izgubljeno je bilo na tisoče tankov in topov, izgubljene so bile ogromne količine živeža in opreme, zgorele so ogromne zaloge goriva. Bencin je postal dragocena redkost. Nemčija mora še enkrat iz svojih v šestih letih vojne in blokade obubožanih rezerv sestaviti novo vojsko. Naloga je toliko težavnejša, ker je Hitler spet odklonil, da bi skrajšal fronto, ki se razteza od Lombardije v Italijo do Severnega rta. Sovražnik stoji na pragu prestolnice, Hitler pa si je vtepel v glavo, da ima v Kurski, na polovici pota do Leningrada, četrtil milijona vojakov! To bitko na Odri pa improvizirajo nove divizije, v katere trpajo otroke, stare šestnajst let, ter petdesetletnike, ki so jih pobrali iz Volske sturme. Te divizije imajo fantastično visoke številke: 337., 606., 712.; toda v resnici so samo iluzija o vojaški moči. Njihovo topništvo sestavljajo protiletalski topovi, njihovi oficirji so neizkušeni, njihovo moštvo neizurjeno in neopremljeno, pomanjkanje bencina pa je tako akutno, da se tanki praktično ne morejo premakniti z mesta in so letala prikovana na tla.

Skupina nemških armad, ki brani prostor med sovražnikom in Berlinom, nosi retrospektivno ime — Weich-

Več pozornosti pridelovanju koruze

V razvoju znanosti in tehnike prihaja tudi po naših krajih koruza v ospredje kmečkega zanimanja. Z Gesaprimom in z razpoložljivimi pripravnimi stroji je namreč pridelovanje koruze postalo sila enostavno, veliko enostavnejše od pridelovanja krompirja. Čas, ko je bil krompir edina rastlina, ki je vrgla več kot 10.000 šilingov po hektarju, je mimo. Danes s hibridnimi sortami koruze lahko dosežemo pridelke do 100 q zrnja po hektarju, ki v šilinge spremenjeni vržejo tudi 20.000 šilingov po hektarju.

Spričo tega smo tudi na tem mestu že nekajkrat spregovorili o vprašanju pridelovanja koruze. Sedaj v času vigradne setve hočemo pojasniti še nekaj vprašanj, zlasti vprašanje izbire sort, vprašanje globine setve in vprašanje vpliva gnojil na pridelke zrnja pri koruzi.

Čisto na splošno lahko rečemo, da hibridne sorte koruze dobro uspevajo tudi po naših krajih, kjer je podnebje kolikortoliko toplo in vlažno. Treba pa jih je saditi najpozneje do 5. maja. Trenutno so za široko prakso pridelovanja koruze na razpolago tri sorte, ki po donosu in kvaliteti pridelka prekašajo ostale. To so sorte Austria 290, Austria 390 in Austria 420.

Austria 290 je zgodnja sorta koruze, ki praktično uspeva povsod v Avstriji, torej tudi pri nas. Njena dobra lastnost je, da uspeva tudi v krajih, ki so podvrženi poletni suši, ker se njeni storži izoblikujejo prej, preden nastopi čas poletne vročine in suše. Spričo tega je ta sorta v resnici standardna sorta koruze za vse naše kraje. V štajerskih poizkusih je dala 105 q zrnja po hektarju. Storži so razmeroma kratki in debeli, vendar so zrna zelo dolga. Še prej kot ta sorta dozori Austria 266, vendar zaenkrat od nje še primanjkuje semenja, ki bo šele prihodnje leto v večjih količinah na razpolago.

Nekoliko pozneje dozoreva Austria 390, ki pa daje večje donose kot Austria 290, če ji izdatno gnojimo in jo sadimo v odgovarjajočih razdaljah. Njena dobra lastnost je,

stala sorta Du Puits italijanskega izvora, ki je dala po hektarju 907 q zelene mase, 221 q sušine in 38,3 q surovih beljakovin. Njej zelo podobna je bila sorta Florimonde.

V vlažnejšem in hladnejšem podnebju je vendar Florimonde prekosila vse ostale sorte. Medtem ko je v takem podnebju dala Du Puits 950 q zelene mase, 171,6 q sušine in 34 q surovih beljakovin, je Florimonde dala 946 q zelene mase, 191,8 q sušine in 36,5 q surovih beljakovin. Ostale sorte Armin, Lichtenstein in madžarska lucerna so bile slabše od obeh sort. Najslabše je tako v hladnejšem in vlažnejšem podnebju kot v krajih, ki so podvrženi suši, odrezala madžarska lucerna. V vlažnem in hladnejšem podnebju je dala 171,2 q sušine in 33 q surovih beljakovin, v krajih, ki so podvrženi suši, pa 180,8 q sušine in 32 q surovih beljakovin.

Take donose pri vseh sortah lucerne dosežemo le na tleh, ki so bogata na apnu, katerih pH znaša vsaj 6. Na zakisanih tleh so pridelki razumljivo znatno manjši.

da je za spravilo s stroji pripravnejša od so zrna zelo dolga. Še prej kot ta sorta dozoreva Austria 420, vendar prekaša po pridelku vse prej omenjene sorte. Priporočljiva je zlasti v krajih, kjer drugače koruza zelo dobro uspeva. Dozori ta sorta šele oktobra. Kjer pa za zrnje ne gre, se jo splača saditi za siliranje.

Kar se tiče globine setve, je priporočljivo, da sadimo koruzo v globini 5 do 8 cm. Poizkusi so namreč pokazali, da globlja setev povzroča šibke poganjke, da se rastline počasno razvijajo in da so neodporne proti škodljivcem.

Kar pa se tiče vpliva gnojil na pridelek

koruze, so večletni poizkusi pokazali, da koruzi s hlevskim gnojem nikoli ne moremo preveč gnojiti. Pri gnojenju s 400 q hlevskega gnoja so bili pridelki po storžih in zeleni masi za 29 % večji, kot so bili v primeru, kjer s hlevskim gnojem niso gnojili. Pri gnojenju z 200 q hlevskega gnoja so bili pridelki le za 12 % višji. Največji uspeh so dosegli, kjer so poleg hlevskega gnoja še izdatno gnojili z dušikom, fosforjem in kalijem. Gnojenje z mineralnimi gnojili je zlasti vplivalo na tvorbo storžev, medtem ko je hlevski gnoj vplival na rast in s tem na tvorbo zelene mase. Količina beljakovin v zrnju se je s hlevskim gnojem povečala za 1,7 %. Jesensko gnojenje je dalo boljše rezultate od vigradnega.

Vsekakor pa pri vprašanju, ali bomo sadili še dosedanje količine krompirja ali se bomo odločili za povečano saditev koruze, upoštevajmo, da nam koruza pri sodobni agrotehniki povzroča manj dela kot krompir.

Racionalizacija pitanja mladih goved

(8. nadaljevanje in konec)

Pitanje mladih bikcev s povprečnimi obroki močnih krmil namesto osnovne krme je problem. Kakor smo videli iz tozadevne primerjave v zadnjem nadaljevanju, je poskus dvainpolmesečne zamenjave ene tretjine silaže v dnevni obroki z dodatnim pokladanjem 2 kg močnih krmil iz rži in ovsa (1¼ kg močnih krmil iz sojinaga in ovsenega zdroba so bikci dobivali že prej) pokazal, da so se stroški proizvodnje mesa povečali, da pa je pričakovani uspeh iz ostal. Pri eni četrtini več škrobnih enot je bil dnevni prirastek le za 56 gramov boljši. To pa ni v skladu s ceno omenjenih močnih krmil. Tak način pitanja se šele izplača, če se zaradi njega dnevni prirastek poveča vsaj za 200 gramov.

PITANJE BIKCEV NA TEŽO 600 kg

Doslej smo govorili le o pitanju bikcev na težo 450 do 500 kg in temu odgovarjajoče na podlagi poskusov ocenjevali rentabilnost pitanja. Ker pa je pri nas še najbolj udomačeno pitanje na 600 kg žive teže, si bomo ob koncu leta ogledali še na tem primeru vprašanje rentabilnosti.

Max Planckov inštitut za živilorejo in prehrano živali je prišel v tem primeru do zaključka, da so bikci z naraščajočo težo sicer dnevno bolj prirastali, da pa je bilo tudi tukaj za rentabilnost odločilno, da so čim več močnih krmil nadomestili z osnovno krmo. Prav tako se je pokazalo, da tudi pri tem pitanju tip živali v veliki meri odloča o rentabilnosti. Najbolj pripravi pri pitanju na 600 kg teže so širokorastni bikci z dobro razvitim mišičevjem, ko so prišli jeseni s planinske pašne.

Take bikce pitamo do teže 500 do 520 kg enako, kot smo opisali v prejšnjih poglavjih. Za konec pitanja, ko potrebam bikcev ne moremo več zadostiti zgolj z osnovno krmo in 1,25 kg močnih krmil, je po dr. Höpplerju priporočljivo, da jim v zadnjih šestih do osmih tednih obrok spremenimo. V tem času jim dajemo v dnevni obroki 25 kg koruzne silaže, 7 kg sena, in 2 kg močnih krmil ali pa 20 kg silaže ovenele trave in 3 kg močnih krmil. V prvem primeru naj močna krmila sestojajo iz 25 % koruznega in 25 % ječmenovega zdroba ter 50 % sojinaga zdroba, v drugem primeru, kjer je silaža bogatejša na beljakovinah, pa naj močna krmila sestojajo iz 33 % koruznega in 50 % ječmenovega zdroba. Ti obroki odgovarjajo zahtevi, da moramo pitovnim bikcem v tej teži nuditi v krmi dnevno 1000 gramov beljakovin in 6000 škrobnih enot. Ta sprememba obroka proti koncu pitanja — od 500 na 600 kg — je potrebna, če hočemo doseči pri bikcih zaželeno pitovno zrelost in zahtevani klavni izkoristek. Nedvomno pa je pitanje na to težo dražje od pitanja na težo do 500 kilogramov.

Sedaj, ko dosegamo za pitane mlade bikce tudi cene 16 in več šilingov za kilogram žive teže, za bikce, ki jih plačujemo po klavni teži, pa tudi 28 šilingov, je v našo lastno korist, da posvetimo temu pitanju vso svojo pozornost, ker za naprej ni nobene nevarnosti, da bi njihove cene vidneje nazadovale.

Po prof. dr. Maxu Wiltu
pridil Blaž Singer

se i, Visla... Do 20. marca je tej armadi poveljeval človek, ki si je nabral največ političnih in vojaških naslovov v rajhu: Heinrich Himmler, nekdanji bavarski kokošjerejec. Guderianu je na večer pred dokončno odstavitvijo s položaja načelnika vrhovnega štaba uspelo, da je poveljstvo nad to armadno skupino iztrgal iz rok temu diletantu in ga izročil generalu Gotthardu Heinriciju. V Rusiji, kjer je poveljeval IV. armadi, je veljal za strokovnjaka za obrambne boje. Guderian ga je poklical s fronte na Slovaškem in ga postavil na Odru, med morje beguncev. Dal mu je lakonični ukaz: rešiti Berlin.

Rešiti Berlin! Heinrici ima pred seboj tri sovjetske armadne skupine. Eni poveljuje Rokosovski, drugi Žukov in tretji Konjev. Nemška obveščevalna služba pripisuje Rusom kakih petnajst pehotnih armad ter štiri do pet oklopnih armad. Samo Žukov, ki meri naravnost na Berlin, ima kakih 50 pehotnih divizij, 20.000 topov, 4000 oklopnih voz in 5000 letal. Razmerje 10:1.

Kako se je moglo vse to zgoditi, se zdaj vprašujejo Nemci. Kako da se je nemška premoč iz junija 1941 sprevrgla v pošastno spako, ki se reži Nemčiji in Nemcem v globoki agoniji? Kako se je moglo zgoditi, da ima Nemčija za svojo poslednjo bitko samo še senco nekdanje vojske, potem ko je nekaj let presenečala svet s svojimi vojaškimi uspehi. Kako da se Rusi na lepem pojavijo s tako mogočno vojsko, potem ko so jih vendar Nemci že tolikokrat uničili in so nemški časopisi pisali, da gre le še za zadnje drhljaje rdeče armade...?

Razlogov za to je mnogo. Vojska, ki jo je Hitler pognal nad Ruse, je bila v določenem smislu "ponarejena". Bila je produkt mrzličnega režima, produkt nervoznega in neučakanega človeka, ki jo je spravil skupaj na hitrico, v štirih, petih letih. Njena pripravljenost za boj je bila bolj

improvizirana kot resnična, razen tega pa je bila Nemčija brez tistih ogromnih rezerv, ki so potrebne za vojno takšnega obsega. "Revolucionarne" ideje, ki jih je Hitler vnesel med svoje generale, so omogočale Nemcem, da so zmagovali nad slabšimi nasprotniki, ki jim je zmanjkalo prostora in časa, da bi se reorganizirali. V Rusiji pa je moral Hitler do kraja angažirati vse svoje sile, ne samo vojaške elite, marveč množico: oba, elita in množica, sta bili utrjeni in izčrpani v boju proti sovražniku, ki se je trdovratno branil. Presenetljiva dekadenca nemške vojaške misli, ki je od bliskovitih prodorov pri Sedanu, Mlawi in Minsku zdrknila na raven "neumne frontalne obrambe", je bila posledica te izčrpanosti. To propadanje nemške vojaške misli so pospešili porazi na številnih frontah, miselnost zagrizenost, s katero so branili okupirana ozemlja, bombardiranja in blokada.

Ruski primer pa je ravno nasproten od nemškega. Rusija se je pripravljala na obrambo zelo dolgo. Obrambnim proračunom so rezali velik kos iz celotnega nacionalnega dohodka, vojna industrija se je preselila globoko v notranjost, razen tega pa so zgradili ogromno tankov in jesi 1941 je Hitler prav gotovo prišel do spaznanja, da Rusije ne bi bil napadel, če bi vedel za njeno resnično moč. Razsežnost sovjetske države in odločenost prebivalstva sta omogočila sovjetski državi, da je brez večjih pretresov prenesla kopico porazov in da se je postopno prilagodila "nemškemu načinu vojne" in potem to obrnila v svoj prid proti svojim "učiteljem". Od leta 1942 naprej so Rusi tisti, ki manevrirajo, ki nenadoma prodro sovražno fronto in obkolijo ta ali oni bok te ali one nemške armade... Od tlej so Nemci tisti, ki skušajo vztrajati na svojih položajih in jih braniti do zadnjega.

(Nadaljevanje sledi)

Spet smo sredi podraževanja

V paritetni komisiji oziroma njenem pododboru za cene je bilo v zadnjih dneh spet precej živahno. Na dnevnem redu je bila cela vrsta zahtev po zvišanju cen; nekaj teh zahtev so zavrnili, drugim so ugodili. Tako smo se znova znašli sredi podraževanja, katerega polni obseg bo postal znan šele v praktičnem izvajanju.

Med potrebšččinami, ki so se o odnosno se bodo podražile, naj omenimo razne vrste mila, kjer znaša podražitev od 7 do 14 odstotkov. Pri izdelkih iz sladkorja ter drobnem pecivu (keksi in podobno) so se cene dvignile za 5 odstotkov. Na dnevnem redu je tudi podražitev kruha in drugih vrst peciva; za ta vprašanja je pristojna posebna komisija za cene pri kmetijskem ministrstvu, ki je v sredo imela prva posvetovanja. Podjetniki so zahtevali, naj bi se kilogram kruha podražil za več kot šiling, izgleda pa, da bodo našli kompromisno rešitev in je treba računati s podražitvijo za kakih 30 grošev pri kilogramu kruha medtem ko se bodo žemlje podražile za 2 groša in druge vrste peciva za 5 grošev pri komadu.

Val podražitve pa je zajel tudi celo vrsto gradbenega materiala, tako da bo gradbeno gospodarstvo v bodoče še bolj pritisakalo na splošni razvoj gospodarstva.

O stabilizaciji cen, ki so jo v zadnjem času toliko naglašali, torej ne more biti govora. Toliko manj je potem razumljivo, da na pristojnih mestih vedno govorijo o „nevarnosti za šiling“, kadar delojemalci upravičeno zahtevajo zvišanje plač in mezd.

Atomske centrale pomenijo bodočnost

Po vsem svetu naglo narašča potreba po električni energiji. Povsod nastajajo nove elektrarne, katerih zmogljivost se veča hkrati s tehničnim razvojem. Vendar pa »klasična« proizvodnja električne energije — v hidro- in termoelektrarnah — danes ne more več kriti vseh potreb, zato se strokovnjaki bavijo z novimi načrti, da bi našli boljše in predvsem cenejše proizvodne vire.

V zadnjih letih se na tem področju vedno bolj uveljavljajo atomske električne centrale. Zgradili so jih že v številnih državah in na izkušnjah dosedanjih nastajajo vedno spet nove, kajti »atomske centrale imajo bodočnost,« kakor ugotavljajo strokovnjaki.

O vprašanjih jedrske energije so razpravljali tudi na konferenci Evratorske komisije, ki je te dni zasedala v Benetkah. Ugotovili so, da se bo delež atomske energije na pridobljeni električni energiji v razdobju med leti 1970 in 1980 dvignil za 25 do 30 odstotkov. Sprejeti načrti predvidevajo: do leta 1970 naj bi znašala inštalirana moč v atomskih centralah 4200 megavattov, kar bi predstavljalo 3 odstotke celotne proizvodnje električne energije; do leta 1980 naj bi se inštalirana moč atomskih central povzpela na 40.000 megavattov (to bi bilo 25 do 30 odstotkov celotne proizvodnje električne energije); leta 2000 pa naj bi zmogljivost atomskih central dosegla že 400.000

megavattov ali 50 odstotkov celotne proizvodnje električne energije.

Gradnjo atomskih central narekuje zlasti dejstvo, da je v njih proizvedena energija znatno cenejša od tiste, ki jo proizvajajo v običajnih elektrarnah. Vendar pa to ne pomeni, da bodo atomske centrale delale običajnim elektrarnam resno konkurenco, vsaj v dobljenem času še ne, kajti potreba po električni energiji še vedno hitreje narašča, kot je trenutno mogoče graditi nove elektrarne.

OD 8. DO 18. MAJA V NOVEM SADU:

32. mednarodni kmetijski sejem

V Novem Sadu bo od 8. do 18. maja 32. mednarodni kmetijski sejem, katerega se bodo poleg Jugoslavije udeležili razstavljavci iz 20 držav, med njimi tudi iz Avstrije.

Na sejmu bodo razstavili predvsem poljedelske pridelke, semensko blago, živino, krmo, živila, embalažo, kmetijske stroje, kemikalije in drugo. Letošnji sejem bo dal poseben poudarek živinoreji. Domači živinorejci bodo postavili na ogled 380 glav goveda, 360 prašičev, 200 ovac in 100 konj.

Med sejmom bo 9. razstava alkoholnih pijač in sadnih sokov, salon embalaže, ocenjevanje in nagrajevanje živine ter druge prireditve, kakor tudi strokovna predavanja in posvetovanja.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gossmelergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Ta teden vam priporočamo:

Knjige o boju in trpljenju v letih druge svetovne vojne

- Miško Kranjec: **MAJHNE SO TE STVARI**, zbirka novel iz vojnih let, 484 str., ppl. 30 šil.
- Ivan Ribič: **GOZDOVI SO MI POVEDALI**, novele iz narodnoosvobodilne borbe, 208 str., pl. 20 šil.
- Prežihov Voranc: **NAŠI MEJNIKI**, kratke storije iz zadnje vojne, 160 str., ppl. 18 šil.
- **IN MINILA SO LETA**, zbirka partizanskih novel, 200 str., br. 9 šil.
- Ignazio Silone: **FONTAMARA**, roman iz italijanskega življenja pod fašizmom, 222 str., br. 12 šil.
- Anton Ingolič: **TVEGANA POT**, mladinska povest iz zadnje vojne, 88 str., ilustr., br. 8 šil.
- Ivan Hariš-Gromovnik: **DIVERZANT**, spomini partizanskega borca, 324 str., ppl. 63 šil.
- Claudio Poglisi: **ZADNJA URA**, roman iz zadnjih dni druge svetovne vojne, 180 str., ppl. 40 šil.
- Ivo Zorman: **TRIJE BORJANOVI**, zbirka partizanskih novel, 208 str., ppl. 22 šil.
- Jean Laffitte: **PREŽIVELI**, roman iz nemških koncentracijskih taborišč, 300 str., ppl. 48 šil.
- Mimi Malenšek: **DAJ MI ROKO, POMLAD**, roman iz narodnoosvobodilne borbe, 256 str., ppl. 36 šil.
- Robert Merle: **SMRT JE MOJ POKLIC**, roman iz nemških koncentracijskih taborišč, 244 str., br. 16 šil.
- Irwin Shaw: **MLADI LEVI**, veliki roman iz druge svetovne vojne, 916 str., ppl. 128 šil.
- Tone Seliškar: **LJUDJE Z RDEČIM CVETOM**, zbirka partizanskih črtic, 184 str., ppl. 52 šil.
- Elio Vittorini: **LJUDJE IN NELJUDJE**, roman o boju italijanskega ljudstva proti fašizmu, 192 str., pl. 20 šil.
- Milutin Vujović: **SREČANJA V VOJNI**, dnevniški zapiski iz zadnje vojne, 200 str., ppl. 33 šil.
- Norbert Fryd: **KARTOTEKA ŽIVIH**, roman iz nacističnega taborišča smrti, 400 str., pl. 55 šil.
- **SKOZI TRPLJENJE V LEPŠE ŽIVLJENJE**, črtice iz druge svetovne vojne, 240 str., ilustr., br. 9 šil.

»Naša knjiga«, Celovec, Wulfengasse

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.55 Kmečka oddaja — 6.00 Pestro mešano — 7.55 Gospodarske vesti — 8.15 Jutranji koncert — 9.00 Pozdrav nate (razen sobote in nedelje) — 10.00 Za gospodinjstvo — 11.00 Ljudske viže — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.00 Opoldanski zvonavi — 12.40 Deželna poročila — 13.05 Opoldanski koncert

RADIO PROGRAM

— 14.55 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 17.00 Popoldanski koncert — 18.45 Pestro mešano — 18.55 Ljudske športne novice — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila.

Nedelja, 18. 4.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.05 Nekega pomladanskega dne... — 11.00 Godba na pihala — 11.45 Ljudske viže — 12.45 Ogledalo Mestnega gledališča — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 17.00 Poročila — 17.05 Plesna glasba — 18.05 Sama veselja z glasbo — 19.00 Sport — 19.45 Igra Rudi Platzer — 20.10 »Nevarna igra«, glasbena veseligrada.

Ponedeljek, 19. 4.: 7.00 Majhen jutranji koncert — 8.05 Za praznik — 9.05 Igralci so igralci — 10.40 Stara glasba na starih instrumentih — 11.00 Veseli zvoki — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba — 17.45 Nogomet iz Budimpešte — 18.15 Deset let dunajskega solističnega orkestra — 19.45 Pariška pomlad — 20.10 Zabavna oddaja.

Torek, 20. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Glasba mojstrov — 11.00 Ljudska glasba — 13.05 Opoldanski koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.30 Ljudske pesmi — 16.00 Operni koncert — 17.00 Koncert v kavarni — 18.25 Če mene vprašate — 20.15 In memoriam dr. Adolf Schörf — 21.15 »Ura spoznanja«.

Sreda, 21. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.30 Orkestrski koncert — 11.00 Ljudska glasba — 13.05 Opoldanski koncert — 14.55 Posebej za vas — 15.30 Oltarske pesmice — 16.00 Glasba za mladino — 17.00 Vojaske godbe — 18.15 Pomoč vsakdo potrebuje — 20.15 »Mefistofeles«, opera.

Četrtek, 22. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Glasba Sergeja Prokofjeva — 11.00 Domače viže — 14.55 Posebej za vas — 15.15 Ura pesmi — 16.00 Jazz — 17.00 Dunaj ima vedno sezono — 18.05 Kmečka oddaja — 18.35 Mladinska oddaja — 20.15 Koroški hišni koledar — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 23. 4.: 8.00 Zveneči jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 11.00 Ljudske pesmi — 14.55 Posebej za vas — 15.15 Komorna glasba — 16.00 Operni koncert — 17.00 Koncert v kavarni — 18.00 Na obisku pri koroških godbah na pihala — 20.15 Seine-Donava — 20.45 Dunajske viže — 21.00 Glasbene šarade.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 00.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.30 Dobro jutro — 6.10 Z glasbo v dan — 6.40 Jutranja opazovanja — 6.50 Pestro mešano — 7.20 Jutranja glasba — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste (razen nedelje) — 13.10 Pestro mešano — 14.50 Objave za Avstrijo — 15.00 Šolska oddaja — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturne vesti — 17.30 Reporterji med poljo — 18.00 Vsakodnevna glasbena oddaja s plašč — 19.20 Kaj slišimo zvečer — 21.55 Sportni komentar.

Nedelja, 18. 4.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega? — 10.15 Dunajski zajtrk z glasbo — 11.15 Orkestrski koncert — 13.10 Za avtomobiliste — 14.20 Zabavna glasba — 15.30 Lepa pesem — 16.30 Lahka hrana — 19.10 Teden dni svetovnih dogajanj — 19.30 Melodije za nedeljski večer — 20.15 Dunajski simfoniki.

Ponedeljek, 19. 4.: 7.05 Godba na pihala — 8.05 Stare viže — 10.00 Veselo petje, veselo igranje — 11.00 Velika simfonija — 13.10 Za avtomobiliste — 14.20 Za desert malo rima — 15.00 Afrika ali Amerika — 16.00 Oltarska ura — 16.30 Vesele note — 17.30 Orkestrski koncert — 19.30 Melodije Franza von Suppeja — 20.30 Pripovedka o japonskem kamnoseku — 21.00 Operne arije.

Torek, 20. 4.: 7.20 Jutranja glasba — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.30 Komorna glasba — 10.00 Bolelna glasba — 11.00 Dobro razpoloženi — 13.30 Znani orkestri — 15.00 Na knjižni polici — 16.30 Zabavna oddaja — 17.15 Znanje za vse — 17.50 Esperanto — 20.30 Dirigira Robert Stolz — 21.30 Lahko govorimo o tem.

Sreda, 21. 4.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Dobro razpoloženi — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.10 Sodobni avstrijski komponisti — 14.35 Pri nas doma — 15.00 Šolska oddaja — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Hišni zdravnik — 18.00 Popevke — 19.30 Halo! Teenagerji! — 20.15 Vseh devet — 21.55 Sport.

Četrtek, 22. 4.: 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.05 Šolska oddaja — 9.35 Viva la musica — 13.30 Zabavna glasba — 14.00 Znani orkestri — 15.30 Dobro razpoloženi — 16.30 Koncertna ura — 17.40 Oddaja za žene — 18.00 Popevke — 19.30 Zveneče platno — 20.00 Pozor! Smevanje.

Petek, 23. 4.: 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.35 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 11.00 Dobro razpoloženi — 13.30 Za prijatelja opernih melodij — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.30 Glasba Nica Dostala — 16.00 Oltarska ura — 16.30 Koncertna ura — 17.15 Znanje za vse — 19.30 »Dama kobil«, slušna igra — 21.00 Mi in gore.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 — 202 m UKV frekvence 88,5 — 92,9 — 94,1 — 90,5 — 97,9 MHz Poročila: 5.15, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen nedelje): 5.00 Dobro jutro — 11.00 Za avtomobiliste — 12.05 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam — 5.00 Popoldanski radijski dnevnik — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik.

Nedelja, 18. 4.: 6.30 Napotki za turiste — 7.40 Pogovor s poslušalci — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.45 Iz albuma skladb za mladino — 9.05 Voščila — 10.00 Se pomnite, tovariši! — 10.30 Pesmi borbe in dela — 10.40 Nedeljski koncert lahke in zabavne glasbe — 12.05 Voščila — 13.30 Za našo vas — 13.50 Pred domačo hišo — 14.00 V svetu opernih melodij — 15.05 Sport — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Nedeljski sestanek — 21.30 Iz slovenske simfonične glasbe.

Ponedeljek, 19. 4.: 8.05 Jutranji zabavni zvoki — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.25 Iz narodne zakladnice — 9.45 Igrajo tuje pihalne godbe — 10.15 Pisan orkestralni intermezzo — 11.00 Nimaš prednosti — 12.15 Dobri znanci in Trio Vinka Horvata — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Naši pevci v italijanskih operah — 14.35 Voščila — 15.30 Zabavna glasba — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Glasbena križanka — 18.15 Zvočni razgledi — 20.00 Izbrali smo za vas — 20.40 Tenorist Anton Dermota izvaja ciklus pesmi Franca Schuberta »Zimska popotovanje«.

Torek, 20. 4.: 8.05 Ansambel Borisa Franka in ansambel Borila Lesjaka — 8.20 Od melodije do melodije — 9.45 Plesni orkester RTV Ljubljana — 10.15 Glasbeni sejem — 12.15 Slovenske narodne pesmi pojo mali vokalni ansambli — 13.30 Priporočajo vam — 15.30 V terek nasvidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 20.20 Radijska igra — 21.09 Sretni večer.

Sreda, 21. 4.: 8.05 Glasbena matineja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.10 Belokranjske narodne — 9.25 Domače pesmi in napevi — 10.15 Melodije za razvedrilo — 10.45 Človek in zdravje — 12.45 Na kmečki peči — 12.30 Slavni pevci — 13.30 Priporočajo vam — 14.35 Kaj in kako pojo mladi pevci pri nas in po svetu — 15.30 Tako poje naša dežela — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 20.00 Japonska zborovska glasba — 20.20 Tako pojo in igrajo v Pragi.

Četrtek, 22. 4.: 8.05 Jutranji zabavni zvoki — 9.45 Slovenske narodne — 10.15 Glasbeni sejem — 12.15 Cer hrib in dol — 12.30 Kraljevi glasbeniki — 13.30 Priporočajo vam — 14.05 Slovenski pevci v operah — 14.35 Voščila — 15.30 Igra vam kmečka godba — 15.40 Literarni sprehod — 17.05 Turistična oddaja — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.15 Odskočna deska — 18.45 Jezikovni pogovori — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Lirika skozi čas.

Petek, 23. 4.: 8.05 Popularne orkestralne miniature domačih skladateljev — 8.35 Melodije za razvedrilo — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Pihalna godba — 10.15 Slovenski oklet poje pesmi jugoslovanskih narodov — 10.35 Novo na knjižni polici — 12.15 Domače pesmi in napevi — 12.30 Iz oper slovenskih skladateljev — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.25 Napotki za turiste — 15.45 Novo v znanosti — 17.05 Petkov simfonični koncert — 18.00 Aktualnosti doma in po svetu — 18.45 Revija zabavne glasbe — 20.00 Zvočni mozaik — 20.30 Tedenski znanje-politični pregled — 20.40 Svetovne operne hiše — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

TELEVIZIJA

Nedelja, 18. 4.: 11.10 Prenos iz Rima — 17.03 Pravljica — 18.05 Svet mladine — 18.25 Za družino — 18.55 Poročila — 19.30 Sport — 20.10 Poročila — 20.20 »Korošnica Radelzkega«, televizijska igra I. del — 22.00 Poročila.

Ponedeljek, 19. 4.: 17.03 Za mladino — 18.25 Poročila — 19.00 Oknar — 20.00 »Korošnica Radelzkega«, II. del — 22.35 Iz Ljubljane: Svetovno prvenstvo v namiznem tenisu.

Torek, 20. 4.: 19.00 Donavske pripovedke — 19.35 Zabeleženo za vas — 20.15 Adolf Schörf — 20.35 Štirje proti štirim — 21.55 Maigret in brezglavi, kriminalna igra — 22.50 Intervju s časom.

Sreda, 21. 4.: 11.03 Štirje proti štirim — 17.03 Pavliha — 17.50 Za družino — 18.25 Kratka poročila — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Tekma za »Zlato rožo« v Montreauxu — 21.00 Pustolovska drama.

Četrtek, 22. 4.: 12.00 Zvok iz človeške roke — 19.00 Sport — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Čuda živalskega sveta — 21.00 Možje in sile: Adolf Hitler.

Petek, 23. 4.: 18.50 Poročila — 19.00 Trg za konec tedna — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dunajski slavnostni tedni — 22.20 Jazz iz Amerike.

RADIO TRST

Slovenske oddaje

Nedelja, 18. 4.: 8.30 Kmetijska oddaja — 10.30 Poslušali boste — 11.00 Cvetice v slovenski pesmi — 11.15 Oddaja za najmlajše — 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — 14.30 Sedem dni v svetu — 15.30 Ograd, zgodba — 18.00 Velika noč v besedi, melodiji in poeziji — 19.30 Igra orkester »Miramar« — 20.30 Iz slovenske folklore.

Ponedeljek, 19. 4.: 9.30 »Velikonočni ponedeljek v Lonsdarski jami« — 11.15 »Čarobni studenec«, pravljica — 15.00 Igra orkester Vodopivec — 16.00 »Ubogo, moje pametno dete«, veseloigra — 17.30 Plesna čajanka — 19.15 Plošče za vas — 21.00 Zlati petelin, opera.

Torek, 20. 4.: 11.45 Florentinski motivi — 17.20 Italijansčina po radiu — 20.35 Kulturni odmevi — 22.00 Slovenske novele 20. stoletja — 22.55 Komorna glasba.

Sreda, 21. 4.: 11.35 Radio za sale — 12.15 V Trstu pred sto leti — 13.30 Prijatna srečanja — 18.30 Iz programске glasbe — 19.25 Higiena in zdravje — 21.00 Simfonični koncert.

Četrtek, 22. 4.: 11.45 Glasbena popotovanje po Evropi — 12.15 Okno v svet — 17.35 Iz albuma lahke glasbe — 18.30 Glasbena oddaja za mladino — 19.15 »Prešernove poezije« — 21.00 »Izbiranje žrtev«, radijska drama.

Petek, 23. 4.: 12.15 Pomenek s poslušalkami — 18.30 Slovenski solisti — 19.15 Italija in južni Slovani — 20.35 Gospodarstvo in delo — 21.00 Koncert operne glasbe.

BARVE

ščitijo in olepšajo.

Kvalitetne lake in vse potrebščine za barvanje dobite pri

Podjunska trgovaška družba
bratje Rutar & Co.

Dobrla vas - Eberndorf